ORTAOKUL - İMAM HATİP ORTAOKULU

KUR'AN-I KERİM 8

DERS KİTABI

ORTAOKUL-İMAM HATİP ORTAOKULU

KUR'AN-I KERİM

DERS KİTABI

8

YAZARLAR

Faruk SALMAN
Nazif YILMAZ
Seyyid Ahmet UZUN
Zeliha KARAAĞAÇ

HAZIRLAYANLAR

EDİTÖR
Zeliha KARAAĞAÇ

Dil Uzmanı
Ahmet POLAT

Program Geliştirme Uzmanı
Hasan TOPAL

Görsel Tasarım Uzmanı
Hanife KOYUTÜRK
Öznur ÖZDEMİR

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

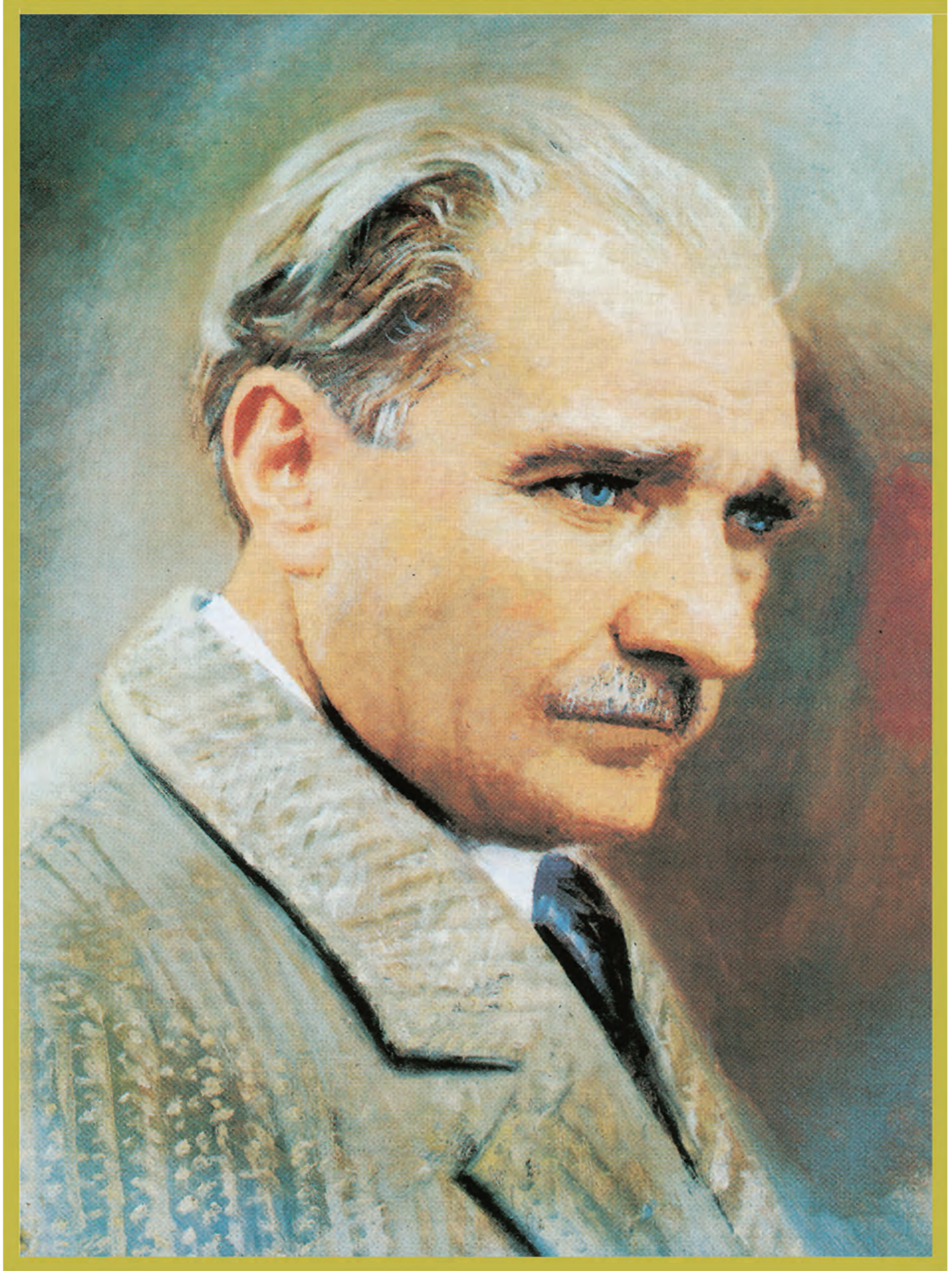
ATATÜRK'ÜN
GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an-ı Kerim mealinin arkasında yer alan fihristten yararlanarak Kur'an-ı Kerim'in hangi konular üzerinde daha fazla durduğunu tespit edelim.
2. Hz. Yusuf kıssasını aile büyüklerinize sorup anlatmasını isteyelim.
3. İslam, takva, sabır ve sulh kavramlarının anlamını araştıralım.

I.KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL KONULARI

1. Tevhid

Sözlükte "tek ve bir olmak" anlamındaki vahd (vahdet, vühûd) kökünden türeyen **tevhid** "bir şeyin bir ve tek olduğunu kabul etmek" demektir.[1]

Tevhid, insanın yaratılış esasıdır.[2] Yaratılış sırasında insanların Allah'a verdikleri sözdür tevhid.[3]

Tevhid, Allah'ı (celle celalühu*) zatında ve sıfatlarında birlemektir. O'nun asla eşi ve benzeri olmadığına inanmaktır.

Tevhid, İslam'ın özüdür ve Allah'ın (c.c.) bir ve eşsiz olduğuna iman etmektir. Tevhid, tüm peygamberlerin getirdiği ortak inançtır. Kur'an'da anlatılan peygamberlerin mesajlarına göz attığımızda ilk olarak Allah'ın (c.c.) birliğine vurgu yaptıklarını görürüz. Çünkü Allah'ın (c.c.) birliğine iman olmadan İslam inancı gerçekleşmiş olmaz. Bu nedenle Müslüman olmanın ilk şartı Kelime-i Şehâdet getirmek yani "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Hz Muhammed'in (s.a.v.) Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna" şahitlik etmektir.

Tevhid, inancın temelidir. Pek çok ayet de bu nedenle tevhide vurgu yapmaktadır:

- **"Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahnız yoktur..."[4]**
- **"Ad kavmine de kardeşleri Hûd'u (gönderdik). O, dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahnız yoktur..."[5]**
- **"Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahnız yoktur..."[6]**
- **"Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahnız yoktur..."[7]**

HADİS

Allah Rasulü (sallalahu aleyhi vesselem*), Muaz b. Cebel'i (Radıyallahu anh*) Yemen'e vali ve bir davetçi olarak gönderdi ve ona şöyle buyurdu: *"Sen kitap ehli olan bir topluma gidiyorsun. Onları, Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şahitlik etmeye davet et. Eğer onlar bu davete uyup itaat ederlerse, Allah'ın kendilerine her bir gün ve gecede beş vakit namazı kesin olarak farz kıldığını bildir. Şayet buna da itaat ederlerse, Allah Teâlâ'nın, zenginlerden alınıp fakirlerine verilmek üzere, kendilerine zekâtı mutlak surette farz kıldığını bildir. Buna da itaat edip uydukları takdirde, onların mallarının en gözde ve kıymetli olanlarını almaktan sakın. Mazlumun bedduasını almaktan da son derece çekin, çünkü onun bedduası ile Allah arasında bir perde yoktur."*

(Buhârî, Tevhid, 1.)

Hadisten anladıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

* s.a.v.: Salat ve selam onun üzerine olsun.
* r.a.: Allah ondan razı olsun.

1 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 457.
2 Rum suresi, 30. ayet.
3 A'râf suresi, 172-173. ayetler.
* Onun şanı ne yücedir.
4 A'râf suresi, 59. ayet.
5 A'râf suresi, 65. ayet.
6 A'râf suresi, 73. ayet.
7 A'râf suresi, 85. ayet..

Biz Müslümanlar Kelime-i Şehâdeti getirirken; "Eşhedu en la İlâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh" diyoruz. Yani inancımızın temeli olan kelimeyi söylerken, Allah'tan (c.c.) başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Allah'ın (c.c.) kulu ve peygamberi olduğuna şehadet ettiğimizi dile getirmiş oluyoruz.

İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'den (aleyhisselam*) bu yana inananların ortak sözüdür: "**lâ İlâhe illallah**". Allah'tan (c.c.) başka ilah yoktur anlamına gelen bu söz kelime-i tevhiddir.

Hz. İbrahîm (a.s.), bize Allah'ı (c.c.) nasıl bilmemiz gerektiği hususunda güzel bir örnek sergilemektedir: **"Beni yaratan ve bana doğru yolu gösteren O'dur. Beni yediren, içiren O'dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur. Benim canımı alacak, sonra beni diriltecek O'dur. Ve hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum O'dur."**[8] Allah'ı (c.c.) birlemenin bir diğer yönü günahları bağışlayıcı olarak sadece Allah'ı (c.c.) kabul etmektir. İnanan bir insan hata yapar ve bu hatasının farkına varırsa hiçbir aracıya gerek duymadan doğrudan Allah'a (c.c.) yönelir ve O'ndan bağışlanma diler.

TARTIŞALIM

Hz. İbrahîm (a.s.) ateşe atılırken, Allah'a sonsuz iman ve tevekkül içinde korkusuzca dua etmiştir.

Hz. İbrahîm'in (a.s.) ateşe atılmasını, ateşin onu yakmamasını ve Hz. İbrahim'in (a.s.) duasını tevhid inancı çerçevesinde arkadaşlarınızla tartışınız.

"Hz. İbrahîm'in ateşe atıldığı yer olarak rivayet edilen Balıklıgöl/Şanlıurfa"

Kur'an-ı Kerim bize çok açık bir şekilde tevhidi anlatan örnekler vermektedir: **"Eğer yerde ve göklerde Allah'tan başka ilahlar bulunsaydı, yer ve gök, (bunların nizamı) kesinlikle bozulup gitmişti. Demek ki Arş'ın Rabb'i olan Allah, onların yakıştırdıkları sıfatlardan münezzehtir."**[9] Yerde ve göklerde Allah'tan (c.c.) başka ilahlar olsaydı evrende bu düzen ve ahenk olmazdı. İşte kainatın içinde bulunduğu bu muhteşem düzen, Allah'ın (c.c.) birliğinin en önemli delillerinden biridir. Tevhid kainatta düzenin, yaşamda huzurun güvencesidir. Toplumda yardımlaşmanın, dayanışmanın, kardeş olmanın, bir olmanın ve barış içinde yaşamanın adıdır.

BİLGİ KUTUSU

Tevhid; Allah'ı (c.c.) birlemektir.
Tevhid; Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmemektir.
Tevhid; yalnız Allah'tan (c.c.) yardım istemektir.
Tevhid; Allah'a (c.c.) oğullar ve kızlar isnat etmemektir.
Tevhid; yaratanın ve öldürenin, yedirenin ve içirenin, hastalandığımızda şifa verenin Allah (c.c.) olduğuna inanmaktır.

8 Şuara suresi, 78- 82. ayetler.
9 Enbiya suresi, 22. ayet.
* a.s.: Ona selam olsun

Tevhid, inanç esaslarının ilkidir. Allah'a (c.c.) kendisinin istediği şekilde inanmanın adıdır. Bunun en önemli yolu ise Allah'ı (c.c.) Kur'an'da kendisini tanıttığı gibi tanımaktan geçmektedir.

Tevhid suresi de denilen İhlas suresi aslında bize tevhidin özünü belirtmekte ve Allah'a (c.c.) nasıl inanacağımızı açıklamaktadır: **"De ki: O Allah birdir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır.) O, hiçbir şeye muhtaç değildir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur."**[10] İhlâs suresinde, Allah'ın (c.c.) ortağı bulunmaması anlamında bir olduğu, denginin bulunmadığı, kendisiyle diğer varlıklar arasında benzerlikten söz edilemeyeceği ifade edilmekte yani tevhid anlatılmaktadır.

Allah (c.c.)

Namaz kılarken okuduğumuz Fatiha suresinde her gün defalarca O'nun birliğine vurgu yapıyoruz; **"Yalnız Sana ibadet eder, yalnız Senden yardım dileriz."**[11]

Tevhidin zıddı olarak karşımıza çıkan kavram, şirktir. **Şirk**; Allah'a (c.c.) inanmakla birlikte başka varlıkları Allah'a (c.c.) ortak kılma ve eş tanımaktır. Hayatları boyunca tevhid mücadelesi veren peygamberlerin vefatından sonra insanlar Allah'tan (c.c.) başka ilahlar edinmeye başlamıştır. İşte son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) ve ona indirilen Kur'an-ı Kerim bu yozlaşmayı ortadan kaldırmak için gönderilmiştir.

TARTIŞALIM

Kur'an, tevhid inancına niçin bu kadar önem vermektedir?

Arkadaşlarınızla tartışınız.

Allah'ın (c.c.) oğullar ve kızlar edinmiş olması düşüncesi tevhid inancıyla asla örtüşmez. Bunun için Kur'an, Allah'ın (c.c.) oğlu ve kızı olduğu düşüncesini kabul etmediğini açıkça belirtir: **"Yahudiler; 'Üzeyir Allah'ın (c.c.) oğludur.' dediler. Hıristiyanlar; da 'İsa Mesih Allah'ın (c.c.) oğludur.' dediler..."**[12] **"Cinleri, Allah'a ortak koştular. Oysaki onları da Allah yaratmıştı. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Hâşâ! O, onların ileri sürdüğü vasıflardan uzak ve yücedir."**[13]

Bunların yanlışlığı Allah'ın (c.c.) zatında tekliğini inkar etmesindendir. Çünkü Allah (c.c.) asla ne doğurmuştur ne de doğurulmuştur. Bu yaklaşımların hepsi Kur'an'da açıkça reddedilmiştir. Allah (c.c.), her şeyin yaratıcısıdır ve tevhid inancı, Allah'ı (c.c.) şartsız bir şekilde birlemeyi gerektirir.

10 İhlâs suresi, 1-4. ayetler.
11 Fatiha suresi, 5. ayet.
12 Tevbe suresi, 30. ayet.
13 E'nâm suresi, 100. ayet.

2. Risalet

Risalet, "peygamberlik, nebilik, elçilik," gibi anlamlara gelir.[14] Terim olarak **risalet** Allah'ın (c.c.) vahiy yoluyla öğrettiği bilgileri ve O'nun emirlerini insanlara ulaştırıp ilahi elçilik görevini yapmaktır.

Peygamberler bizleri; iyiye, doğruya, huzura, başarıya götüren kılavuzlardır. İşte dünya hayatındaki insanı da rotasız bir gemiye benzetebiliriz. İnsanlara rotasını, yani neyi nasıl yaşayacaklarını öğreten peygamberlerdir.

Peygamberlik, çok ibadet edilerek elde edilecek bir unvan değildir. Bütün peygamberler, Allah (c.c.) tarafından seçilmiş önderlerdir. **"...Allah, peygamberliği kime vereceğini daha iyi bilir..."**[15] Bu ayet bize peygamberliğin Allah (c.c.) tarafından verildiğini açıkça belirtmektedir. İlk peygamberden son peygambere kadar bütün peygamberler Allah (c.c.) tarafından gönderilmiş elçilerdir. Kur'an-ı Kerim'de bu husus çok açık bir şekilde ifade edilmekte ve onların arasında fark gözetilmeyeceği açıklanmaktadır: **"Peygamber, Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. 'Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır.' dediler."**[16]

İslam inancında peygamberlere asla, ilahlık vasfı verilmez veya onlar Allah'ın (c.c.) oğulları olarak değerlendirilmez. Onlar da bizler gibi birer insandır. Ancak onları bizlerden ayıran en önemli özellik, Allah'tan (c.c.) vahiy almalarıdır. Bunun için peygamberleri olağanüstü, insanüstü varlıklar olarak değerlendirmek doğru değildir. Nitekim Kur'an-ı Kerim; **"De ki: Ben ancak sizin gibi bir insanım..."**[17] buyurmaktadır.

TARTIŞALIM

"(Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Artık Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Çünkü O, güç ve hikmet sahibidir."

(İbrahîm suresi, 4. ayet.)

Ayetten anladığınızı arkadaşlarınızla paylaşarak tartışınız.

Bununla birlikte peygamberler tebliğ ve emanet gibi bazı sıfatlara sahiptir. Nitekim Hz. Hûd bu durumu şöyle dile getirmektedir; **"...Ben, âlemlerin Rabb'inin gönderdiği bir elçiyim. Size, Rabb'imin vahyettiklerini duyuruyorum ve ben, sizin için güvenilir bir nasihatçiyim."**[18] İşte peygamberlerin, Allah'tan (c.c.) aldıkları mesajları insanlara ulaştırmaları **tebliğ** sıfatı olarak adlandırılır.

14 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 287.
15 Enâm suresi, 124. ayet.
16 Bakara suresi, 285. ayet.
17 Kehf suresi, 110. ayet.
18 A'râf suresi, 67-68. ayetler.

NOT ALALIM

Tebliğ; **"Allah'ın kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesi"** anlamında peygamberlerin sıfatlarından biridir.

"Peygamberin üzerine düşen (görev) sadece tebliğ etmektir..."

(Maide suresi, 99. ayet.)

Tebliğ, peygamberlerin görevi olmakla birlikte onlara iman eden müminler için de en öncelikli sünnettir. Yerine göre tebliğin farz olduğu durumlar da vardır. İslam dininin ilkelerinin tamamen unutulmaya yüz tuttuğu, haramların açıkça işlendiği, kötülüklerin toplumsal bir boyut kazandığı, din, can, mal, akıl ve namus emniyetinin kaybolduğu ortamlarda her mümin için tebliğ görevi farz olur.

"Bu Kur'an, onunla uyarılsınlar ve tek bir İlah bulunduğunu bilsinler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye insanlara tebliğ edilmiştir."

(İbrahîm suresi, 52. ayet.).

Bütün peygamberler kendi toplumları içinde güvenilir olarak tanınan insanlardır. Güvenilir olmayan birinin peygamber olması söz konusu değildir. İşte peygamberlerin bu özellikleri **emanet** sıfatı ile değerlendirilir. Peygamberler emanete sahip çıkan, her hususta güvenilir kimselerdir. Bu durum kendilerine peygamberlik görevi verilmeden önce de geçerlidir. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v.), Muhammed'ül-Emin denilmesi de bunun bir göstergesidir. Ayrıca emanet sıfatı, peygamberlerin, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını değiştirmeden insanlara aktardıklarını da ifade eder.

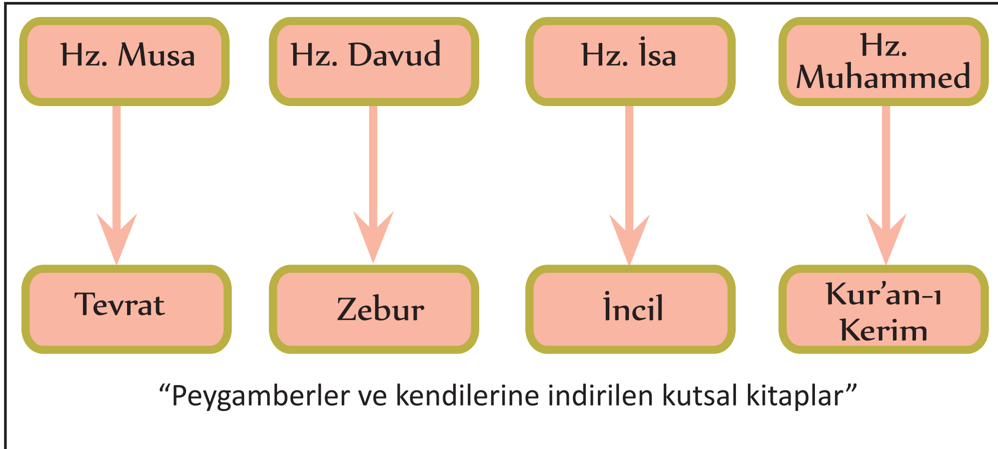
Peygamberler Allah'tan (c.c.) aldıkları emirleri insanlara ulaştırmanın yollarını bilen akıllı ve zeki insanlardır. Bu özellikleri de **fetanet** olarak adlandırılır. Fetanet, kuvvetli bir hafıza, güçlü bir mantık ve ikna kabiliyetine sahip olmayı ifade eder. Ancak sadece kuru bir akıl ve mantık değil, zekânın ötesinde bir idrake ve kalbe bağlı bir aklı anlatır.

Yine peygamberlerin bir başka özelliği, onların doğru, dürüst ve sözlerini yerine getiren insanlar olmasıdır. Bu özellikleri de **sıdk** olarak tanımlanır. Aynı zamanda peygamberlerin; ilahî hükümleri, emir ve yasakları insanlara tebliğde ve verdikleri her türlü haberde doğru sözlü ve sadık olmalarıdır. Peygamberlerin söz ve fiillerinin aynı doğrultuda olmasıdır. Hz. Şuayb (a.s.), kendi halkına Allah'ın (c.c.) emirlerini anlatırken bu hususa şöyle vurgu yapar; **"...Size yasak ettiğim şeylerin aksini yaparak size aykırı davranmak istemiyorum. Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim."**[19]

Peygamberler, anlattıkları güzel şeyleri yaşayan, yaşadıkları toplumun kötü tutum ve davranışlarından kaçınan insanlardır. Bu onların en önemli özelliklerinden biri olan **ismet** sıfatının bir gereğidir. Peygamberler ismet sıfatları gereği her türlü günah işlemekten uzaktır. Onlar, Allah'tan (c.c.) aldıkları vahyi insanlara tebliğ ederken unutmaktan veya hata etmekten uzaktır.

19 Hud suresi, 88. ayet.

Risalet konusuyla ilgili bir kavram da vahiydir. Allah (c.c.) bütün peygamberlerine vahiy göndermiştir. **Vahiy;** Allah'ın (c.c.) çeşitli yollarla peygamberlerine bildirdiği ilahî mesajlara denir. Bu ilahî mesajların yer aldığı yazılı metinlere **ilahî kitaplar** denilmektedir. Dört büyük kitaptan ayrı olarak Yüce Allah'ın Cebrail aracılığı ile bazı peygamberlerine gönderdiği dinî emirler ve bu emirleri içeren sayfalara ise **"suhuf"** denilmektedir.

"Peygamberler ve kendilerine indirilen kutsal kitaplar"

Peygamberlerin içinde kendilerine kitap gönderilenler ve gönderilmeyenler vardır. Hz. Musa'ya (a.s.) Tevrat, Hz. Davud'a (a.s.) Zebur, Hz. İsa'ya (a.s.) İncil ve Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim gönderilmiştir.

Biz Müslümanlar olarak bütün peygamberlerin Allah (c.c.) tarafından gönderildiğine inanırız. Kur'an-ı Kerim'den önce indirilen kitapların asılları bugün elimizde bulunmamaktadır. Ancak onların hepsinin ortak mesajının Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği ilkesi yani tevhid olduğunu kabul ederiz.

Peygamberler arasında ayrım yapmak ve bazısına inanıp bazısına inanmamak Kur'an-ı Kerim'in belirttiği ilkeleri inkar etmek anlamında olacağı için kabul edilemez bir durumdur.

Peygamberlik kavramıyla ilgili olarak bir diğer konu mucizedir. **Mucize**; peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla Allah'ın (c.c.) iznine bağlı olarak gösterdikleri olağanüstü olaylardır. Burada dikkat edilecek husus, mucizenin peygamberin yetkisinde olan bir unsur değil de Allah'ın (c.c.) izniyle gerçekleşen bir olay olmasıdır.

"Kelime-i Tevhid: Lâ İlâhe İllallah Muhammedür Rasûlüllah"

Hz. İbrahîm'in (a.s.) ateşte yanmaması, Hz. Musa'nın (a.s.) asasının yılana dönüşmesi, onun için Kızıldeniz'in açılması, Hz. İsa'nın (a.s.) görme engelli birinin gözünü açması ve ölüleri diriltmesi mucizelerden bazılarıdır. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) verilen en büyük mucize ise Kur'an-ı Kerim'dir.

Risalet konusunu şu şekilde özetleyebiliriz:

1- Peygamberler Allah (c.c.) tarafından seçilen insanlardır.

2- Peygamberlerin görevleri Allah'tan (c.c.) aldıkları vahiyleri insanlara bildirmektir.

3- Peygamberler olağanüstü varlıklar değillerdir.

4- Onların da geçimlerini sağladıkları meslekleri vardır.

5- Toplumda örnek, dürüst ve güvenilir insanlardır.

6- Allah (c.c.) tarafından mucizelerle desteklenmişlerdir.

7- Bütün peygamberler Allah (c.c.) tarafından gönderilmiştir ve hepsinin anlattığı temel ilke tevhid ilkesidir.

3. Ahiret

Ahiret; son, sonra olan, dünyadan sonraki sonsuz hayat demektir.[20] Dünya hayatından sonra gelen ahiret hayatı, İsrafil adlı meleğin sûra üflemesiyle başlayacaktır. **"Sûra üflenince, Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde ve yerde ne varsa hepsi ölecektir. Sonra ona bir daha üflenince, bir de ne göresin, onlar ayağa kalkmış bakıyorlar!"**[21]

Ahiret konusuyla ilgili olarak birtakım kavramlar karşımıza çıkmaktadır. Ahireti daha iyi kavrayabilmemiz için bu kavramlara genel hatlarıyla bakabiliriz:

Berzah: Ölümle başlayıp tekrar dirilme zamanına kadar sürecek olan ara dönem.[22]

Kıyamet: Kalkma, doğrulma, dikilme, ayaklanma, dirilme. Evrende bulunan her şeyin yok olmasıyla, ölen tüm insanların yaptıklarının hesabını vermek üzere diriltilecekleri zaman.[23]

Mahşer: Kıyamet günü ikinci kez sûra üflendikten sonra bütün insanların diriltilerek mezarlarından kalkıp dünyada iken yaptıkları her şeyin hesabını vermek üzere toplanacakları yer.[24]

Mizan: Doğru ve yanlışın, hak ve batılın, zulüm ve adaletin, iyilik ve kötülüğün farkını bildiren hüküm. **"Şüphesiz ki Allah, kitabı (Kur'an-ı Kerim) ve mizanı gerçek olarak indirdi..."**[25] Kıyamet günü insanların günah ve sevabını tartan ve nasıl olduğu bilinmeyen terazi.[26] **"O gün kimin tartılan ameli ağır gelirse işte o, hoşnut edici bir yaşayış içinde olur."**[27]

Sırat Köprüsü: Mahşer yerinden itibaren cehennemin üzerinden cennete kadar uzanan ve insanların dünyada yapmış oldukları davranışlar ve imanlarına göre üzerinden geçecekleri veya geçemeyecekleri köprü.[28] *"Cehennemin ortasına sırat köprüsü kurulur. Oradan, peygamberlerden ümmetleriyle beraber geçenlerin ilki ben olacağım. Peygamberlerden başka o gün kimse konuşamaz. Peygamberlerin sözleri de 'Ey Allah'ım! (Ümmetimi) kurtar.' olur."*[29]

20 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 10.
21 Zümer suresi, 68. ayet.
22 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 47.
23 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 260.
24 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 278.
25 Şura suresi, 17. ayet.
26 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 304.
27 Karia suresi, 6-7. ayetler.
28 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 412.
29 Müslim, İman, 84.

TARTIŞALIM

"Göklerde ve yerde olanları Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını haber verecektir. Doğrusu Allah, her şeyi bilendir."

(Mücadele suresi, 7. ayet.)

Yukarıdaki ayetin insanların hayatlarını nasıl etkileyeceği ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Cehennem: İnanılması gereken şeylere inanmayan ya da inandığı halde inanmayanların hayatını sürdüren ve günahı affedilmeyen insanların ahiret âleminde cezalandırılacakları yer.[30]

Cennet: Günahsız, günahları affedilen ya da günahlarının cezasını cehennemde çekmiş olan müminlerin, içerisinde sonsuza dek kalacakları yer.[31]

Rabbimiz iyilerin özelliğini sıralarken şu hususlara vurgu yapmaktadır: **"Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, iyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar, hayır işlerinde de birbirleriyle yarışırlar. İşte onlar iyi insanlardandır."[32]** Ahirete iman, bizleri Allah'a (c.c.) karşı sorumlu birer insan konumuna yükseltir.

TARTIŞALIM

"Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse komşularına eziyet etmesin rahatsızlık vermesin.Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse, misafirine ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse, ya hayır söylesin ya da sussun."

(Buhârî, Edep, 31.)

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) sözünü ahiretin insan hayatına etkisi açısından nasıl değerlendirebiliriz arkadaşlarınızla tartışınız.

Bir Müslüman için ne dünya hayatı ne de ahiret hayatı tek başına yeterlidir. Bunun için Rabbimiz bizden şöyle dua etmemizi istemektedir: **"...Ey Rabbimiz! Bize dünyada bir güzellik ve ahirette de bir güzellik ver ve bizi ateş azabından koru!..."[33]**

---

30 Müslim, İman, 58.
31 Müslim, İman, 60.
32 Al-i İmran suresi, 114. ayet.
33 Bakara suresi, 201. ayet.

Bu hususu M. Akif Ersoy da dizelerinde şöyle dile getirmektedir:

"...Hatadır ahiretten beklemek dünyada her hayrı:
Öbür dünya bu dünyadan değil, hem hiç değil, ayrı.
Sen ey sersem ki "Üç günlük hayatın hükmü yok" der de,
Sanırsın umduğun amadedir ferdâ-yı mahşerde;
Ne ekmiştin ki mahsul istiyorsun bir de ferdadan?
Senin meşru' olan hakkın: Bugün hüsran, yarın hüsran!
Eğer maksudu ancak ahiret olsaydı Yezdan'ın;
Ne hikmet vardı ibdâ'ında hiç yoktan bu dünyanın?.."[34]

Milli şairimiz M. Akif Ersoy bu dizelerinde hayatı sadece ahiret olarak değerlendirip, dünyayı ihmal etmemizin doğru olmadığını belirtmektedir. Ahiret gününe inanan bir insanın temizliğine; çalışmasına, sorumluluklarına dikkat etmesi gerekmektedir. "Ahirete inanıyorum." diye sorumlulukları ihmal etmek büyük bir sorumsuzluktur.

Dünya hayatı, ebedî hayat olan âhiret hayatının kazanılacağı ve şekilleneceği yerdir. Bu nedenle insanın âhirette karşılacağı şeyler dünyadayken elde ettiği şeylerdir.[35] İşte bu bağlamda ahiret inancı dünyamızı güzelleştiren bir inançtır. Yaptığı kötülüklerin, haksızlıkların, saygısızlıkların elbet bir gün karşılığını göreceğine inanan bir insan davranışlarına çekidüzen verir.

YORUMLAYALIM

"Kıyamet günü için adalet terazileri kurarız. Hiç kimseye bir haksızlık edilmez. (İnsanın yaptığı) bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa onu getiririz. Hesap gören olarak biz yeteriz."

(Enbiya suresi, 47. ayet.)

Ayeti, ahirette Allah'ın adaleti çerçevesinde düşünerek yorumlayınız.

Yeniden dirilmeye inanmayan insanların merak ettikleri şeylerden biri de un ufak olmuş kemiklerin tekrar nasıl canlanacağıdır. Bunun için de ahiret inancına karşı çıkarlar. Ancak her şeyi yaratan Allah (c.c.) bu konuda sorusu olanlara güzel bir cevap vermektedir: **"Kendi yaratılışını unutarak ve bize bir misal vererek; 'Şu kemikleri kim diriltecek?' dedi. De ki: Onları ilk defa yaratan diriltecektir..."**[36]

Ahiret inancının kazanımlarıyla ilgili örneklerden yola çıkarak sizler de farklı kazanımları belirtiniz.

Ahiret inancının kazanımları;

1- Sorumluluk bilinci verir.
2- İyiliklere yönlendirir.
3- Kötülüklerden uzaklaştırır.
4- ....
5- ....

Canlı-cansız bütün varlığı ilk defa yaratan Allah (c.c.), onları ikinci defa da yaratmaya kâdirdir. Dünyamızda bunun örnekleri çoktur: Toprağa atılan tohumun yeniden filizlenmesi, kuruyan toprağın suyla tekrar canlanması, kışın kuruyan ağaçların baharda yeniden yeşermesi örneklerden bazılarıdır.

34 Mehmet Akif Ersoy, Safahat, s. 315.
35 bk. Necm suresi, 39-40. ayetler.
36 Yasin suresi, 78-79. ayetler.

II. KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM

1. Kur'an Kıssaları Öğreniyorum: Hz. Yakup, Hz. Yusuf

Hz. Yakup

Hz. Yakup (a.s.); İbrahîm peygamberin torunu, İshak peygamberin oğludur.

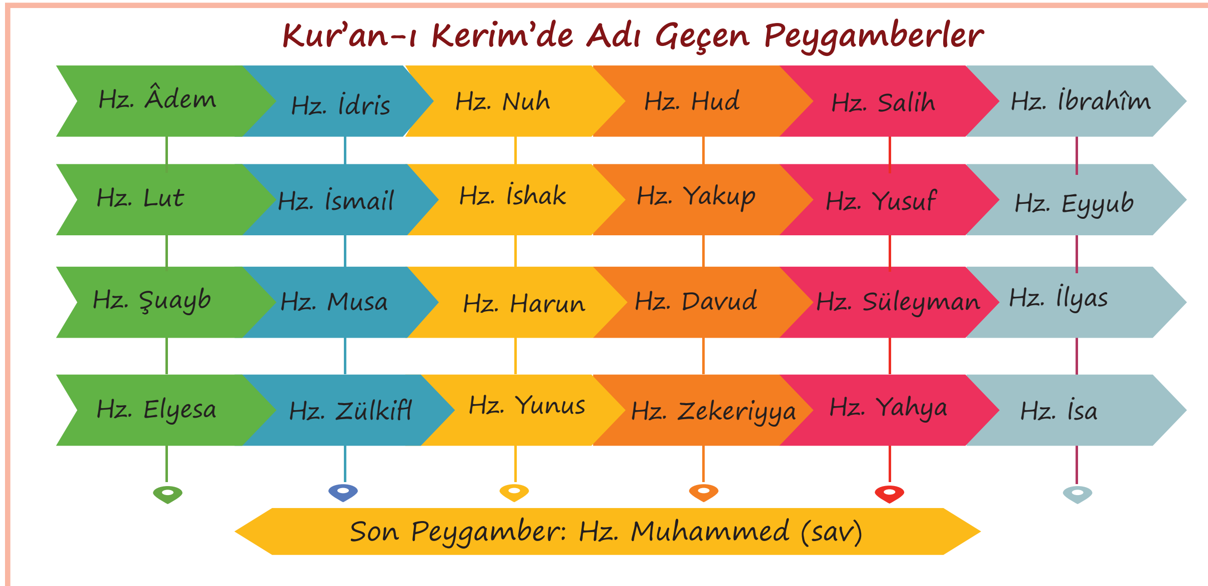
İbrahîm'in (a.s.) eşi Sâre'ye oğlu İshak (a.s.) ve torunu Yakup peygamber müjdelenmişti.[37] Kur'an-ı Kerim'de Hz. İbrahîm (a.s.), Hz. İshak (a.s.) ve Hz. Yakup (a.s.) şöyle övülmüştür: "**Güçlü ve anlayışlı olan kullarımız İbrahîm, İshak ve Yakub'u da an. Biz onları ahiret yurdunu düşünen, içten bağlı kimseler kıldık. Doğrusu onlar bizim katımızda seçkin, iyi kimselerdendir.**"[38] Sevgili Peygamberimiz de onlardan bahsederken; "*Kerîm oğlu, Kerîm oğlu, Kerîm oğlu Kerîm; İbrahîm oğlu İshak oğlu Yakup oğlu Yusuf'tur.*"[39] buyurmuştur.

Kenan[40] diyarında yaşayan Hz. Yakup'un (a.s.), on iki çocuğu vardı. Diğer on kardeşten anneleri, farklı olan, Yusuf ve Bünyamin'in anneleri onlar küçük yaşta iken vefat etmiştir.

Hz. Yakup (a.s.) evlat acısı ve evlat ihaneti ile imtihan edilmiştir. Fakat o, sabrı ve ümidiyle insanlığa örnek olmuştur. Oğlu Yusuf'u kaybetmiş, üzüntüsünü ve hasretini içinde gizlemiş, şikayetini sadece Allah'a (c.c.) iletmiştir. Hiçbir zaman ümitsizliğe kapılmamıştır. Allah Teâlâ onun sabrına karşılık vermiş, nice yıllar sonra oğlu ile kavuşturmuştur.[41]

Yakup'un (a.s.) neslinden birçok peygamber gelmiştir. Oğlu Hz. Yusuf (a.s.) başta olmak üzere asırlar sonra gönderilen Hz. Musa (a.s.), Hz. Harun (a.s.), Hz. Davud (a.s.), Hz. Süleyman (a.s.), Hz. Zekeriyya (a.s.), Hz. Yahya (a.s.), Hz. İsa (a.s.) onun neslinden gelen peygamberlerdendir.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Yakup (a.s.) ile oğlu Hz. Yusuf'un (a.s.) hayatındaki ibret alınacak olaylar Yusuf suresinde "Ahsenü'l-Kasas" yani "kıssaların en güzeli"[42] şeklinde tanımlanarak birlikte anlatılır.

37 Hûd suresi, 71. ayet.
38 Sâd suresi, 45-47. ayetler.
39 Buhârî, Enbiyâ, 19; Tefsir, 12.
40 Kesin olmamakla birlikte; Şam, Ürdün ve Filistin arasındaki bir bölgeye verilen isim. (bk. Şamil İslam Ansiklopedisi, C 1, s. 211.)
41 İ. Lütfi Çakan, Mehmet Solmaz, Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi, s. 122.
42 Yûsuf suresi, 3. ayet.

Hz. Yusuf

Bir Rüya

Yusuf, gençlik çağına adım atmak üzereydi. Güzel ve zeki bir çocuktu. Zeki olduğu kadar da güzel bir ahlaka sahipti. Babası Yakup peygamber de onu çok seviyordu. Onun bu özellikleri ile öne çıkması kardeşlerinin de dikkatini çekiyordu. Kardeşleri içten içe onu kıskanıyorlardı.

Bir gece ilginç bir rüya gören Yusuf, rüyasını büyük bir heyecanla babasına anlatmaya başladı:

"...Babacığım! Rüyamda on bir yıldız, güneş ve ayın bana secde ettiklerini gördüm."[43]

Görülen bu rüya üzerine çok sevinen ve oğlu Yusuf'a ilim, hikmet ve peygamberlik verileceğini sezen Hz. Yakup ona bir tembihte bulundu:

"...Yavrucuğum! Rüyanı sakın kardeşlerine anlatma, yoksa sana tuzak kurarlar. Çünkü şeytan insanın apaçık düşmanıdır."[44] dedi. Sonra da sözlerini şöyle tamamladı:

"İşte böylece Rabbin seni seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha önce iki atan İbrahîm ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Yakup soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir."[45]

"O, düzen üzere hareket eden güneşi ve ayı sizin hizmetinize sunan, geceyi ve gündüzü sizin emrinize verendir."
(İbrâhim suresi, 33. ayet.)

Yusuf, babasının anlattıklarını dikkatle dinledi. Bir an üvey kardeşlerinin kendisine ve küçük kardeşi Bünyamin'e olan kıskançlıklarını ve kötü davranışlarını hatırladı. Babası uyardığı için onlara karşı dikkatli olmalı ve rüyasını da anlatmamalıydı.

Görülen rüya üzerinden uzun bir zaman geçmemişti. Yakup peygamberin diğer oğulları babalarının kardeşlerine olan ilgi ve alakasından rahatsız olmuşlardı. Kendi aralarında konuşmaya başladılar:

"...Yusuf'la kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Hâlbuki biz kalabalık bir topluluğuz. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlışlık içindedir." dediler. İçlerinden bazısı söz alarak:

"Yusuf'u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tevbe ederek) sâlih kimseler olursunuz!" dedi. Bir diğer kardeşi de **"... 'Yusuf'u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksanız, onu kuyunun dibine atın da, geçen kervanlardan biri onu alsın (götürsün)' dedi."**[46]

43 Yûsuf suresi, 4. ayet.
44 Yûsuf suresi, 5. ayet.
45 Yûsuf suresi, 6. ayet.
46 Yûsuf suresi, 8-10. ayetler.

Bu fikir kabul görmüştü. Hemen gerçekleştimek için tüm planlarını yaptılar. Sonra da babalarına giderek; **"'Ey babamız! Sana ne oluyor da Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun! Oysaki biz onun iyiliğini istemekteyiz. Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın. Biz onu mutlaka koruruz'** dediler."[47] Babaları pek taraftar olmayarak; **"...Onu götürmeniz beni mutlaka üzer. Siz ondan habersizken onu bir kurdun yemesinden korkarım."**[48] diye olumsuz kanaatini belirtti. Fakat kardeşleri ısrar ettiler ve babaları Yakup peygambere de endişe etmemesini belirterek; **"... 'Hakikaten biz (kuvvetli) bir topluluk olduğumuz halde onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten âciz kimseler sayılırız'** dediler."[49]

Hz. Yusuf'un (a.s.) Gömleği

Kıskanç kardeşler, umduklarına nail olmuşlardı. Artık planlarını gerçekleştirebileceklerdi. Kardeşleri Yusuf'u yanlarına alarak koyunlarını otlatmaya götürdüler. Yusuf ise olan bitenden habersiz koyun ve kuzularla oynuyor, neşe içerisinde koşturuyordu. Kenan diyarının kuyusuna yaklaşmışlardı ki ansızın Yusuf'u yakaladılar. Üzerinden gömleğini çıkararak onu kuyuya bırakıverdiler. Yusuf'un yalvarmalarına da hiç kulak asmadılar. Çünkü kıskançlık hastalığı kalplerini doldurmuş, gözlerini kör etmiş, merhametlerini yok etmişti.

Yusuf (a.s.) kardeşlerinin ihanetine uğradığını anlamıştı. Temiz ve küçük kalbi heyecanla çarpıyordu. Allah Teâlâ onun kalbine bir metanet verdi. Zifiri karanlık ve dar kuyuda bulduğu bir kayanın üzerinde tutunmaya çalıştı. Babasından aldığı dinî terbiye ve imanındaki kuvvet ona yalnız olmadığını, her şeye gücü yeten Allah Teâlâ'nın onun yanında olduğunu, O, istemediği müddetçe hiç kimsenin kendisine zarar veremeyeceğini, atıldığı bu kuyudan mutlaka kurtuluş imkânı olacağını telkin ediyordu. Çünkü Allah Teâlâ onun imdadına yetişmiş ve kurtulacağını bildirerek kalbine; **"...(Ey Yusuf) Andolsun ki sen onların bu işlerini ileride onlar farkına varmadan, kendilerine haber vereceksin..."**[50] diye vahyetmiş ve gönlünü rahatlatmıştı.

Hz. Yusuf kardeşleri tarafından bir kuyuya atılmıştır.

Kıskanç kardeşler akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler; **"'Ey babamız! Biz yarışmak üzere uzaklaştık. Yusuf'u eşyamızın yanında bırakmıştık. (Ne yazık ki) onu kurt yemiş! Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın.' dediler. Bir de, üzerine sahte kana bulanmış bir gömleği getirdiler..."**[51]

Hz. Yakup (a.s.) söylenenlere hiç inanmamıştı. Gömlek hiç de kurt tarafından parçalanmışa benzemiyordu fakat başına gelene katlanacaktı. Oğullarına yönelerek; **"...Bilakis nefisleriniz size (kötü) bir işi güzel gösterdi. Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah'tır."**[52] diye sözlerini tamamladı.

47 Yûsuf suresi, 11-12. ayetler.
48 Yûsuf suresi, 13. ayet.
49 Yûsuf suresi, 14. ayet.
50 Yûsuf suresi, 15. ayet.
51 Yûsuf suresi, 17-18. ayetler.
52 Yûsuf suresi, 18. ayet.

YORUMLAYALIM

Haset; başkasının sahip olduğu maddi manevi bir değerin, sahibinin elinden çıkmasını istemek manasına gelmektedir. Bu manada Müslümanların birbirlerini kıskanmaları, her birinin bir diğerinin imkânlarında, malında, mülkünde ve makamında gözü olması, önce kardeşlik hukukuna sığmaz, sonra da toplumda güven bırakmaz. Aslında iyice tetkik edilecek olursa hasedin temelinde ilahi takdir ve taksime itiraz etmek niyet ve anlamının bulunduğu görülecektir. Hasedin yasaklanmasının belki asıl sebebi de budur. Kıskançlık ve çekememezliğin ilk ve asıl zararı, bu duyguya sahip olanlaradır. Başkalarında bulunan nimetlerin onlarda kalmakla beraber, bir benzerinin de kendisine verilmesini istemek, arzu etmek yasak değildir. Bu tür duyguya **gıpta** denir.

(M. Yaşar Kandemir vd., Riyazü's-Salihîn Tercüme ve Şerhi, C 6, s.558)

Haset ile ilgili yapılan açıklamadan da yararlanarak aşağıdaki hadis-i şerifi yorumlayınız.

Sevgili Peygamberimiz buyurdular ki:

"Şüphesiz ateşin odunu yakıp bitirmesi gibi haset de iyilikleri yer bitirir."

(Ebû Dâvûd, Edeb, 44; İbni Mâce, Zühd, 22.)

Kuyudan Köleliğe

Yusuf (a.s.) kuyuda bir müddet kaldı. Ancak Kur'an-ı Kerim Yusuf'un kuyuda ne kadar kaldığını belirtmez. Bir süre sonra oradan geçmekte olan bir kervan kuyunun başında mola verdi. Sucularını kuyuya gönderdiler. O da kovasını kuyuya salınca Yusuf (a.s.) ipe tutunuverdi. Kervanın sucusu güçlükle kovayı yukarı çektiğinde ise gözlerine inanamadı ve **"...Müjde! İşte bir erkek çocuğu!.."**[53] dedi.

Kafile çok sevinmişti. Yusuf'u (a.s.) saklayıp Mısır'a götürdüler ve köle olarak az bir paraya sattılar. Yusuf'u satın alan kişi ise Mısır hükümdarının veziri idi. Yusuf'u (a.s.) alan vezir onu evine götürdü. Belki kendilerine faydalı olacağını veya onu evlat edinebileceklerini söyleyerek eşinden ona iyi bakmasını istedi.[54]

Yusuf (a.s.) kuyudan kurtarılmıştı. Fakat bu defa da köle olarak satılmıştı. Kardeş ihaneti, kuyuya atılma, köle olarak satılma ve Mısır'a köle olarak yerleşme... Bu gidiş pek iç açıcı gibi görünmüyordu. Ancak ilahî takdir geleceğin Yusuf'unu (a.s.) çeşitli imtihanlardan geçiriyor, onu olgunlaştırıp pişiriyor, hayata hazırlıyordu. Öte yandan da bu yerleşme Yakup'un (a.s.) çocuklarına (İsrailoğullarına) yeni bir yurdun, Mısır'ın kapılarını açıyordu. Mısır, devrin en büyük ve güçlü devletiydi. Sosyal hayat gelişmiş, halk yerleşik hayata geçmişti. Hz. Yusuf (a.s.) şimdi bu ülkeye köle olarak girmişti. Gurbet ellerde yalnızdı, kimsesizdi. Fakat doğruların, mazlumların, iyilerin yâri ve dostu birdi, Allah Teâlâ idi.[55]

53 Yûsuf suresi, 19. ayet.
54 bk. Yûsuf suresi, 19-21. ayetler.
55 İ. Lütfi Çakan; Mehmet Solmaz, Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi, s. 120.

Allah Teâlâ, Hz. Yusuf'u (a.s.) yalnız bırakmadı. Yusuf'a (a.s.) olan ihsan ve ikram Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılır; **"...Mısır'da adaletle hükmetmesi ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretmemiz için Yusuf'u oraya yerleştirdik. Allah, emrini yerine getirmeye kâdirdir. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler. Yusuf ergenlik çağına erişince ona isabetle hükmetme yeteneği ve ilim verdik. İşte güzel davrananları biz böyle mükâfatlandırırız."[56]**

"Rabbinin rızasına ermek için sabret." (Müddessir suresi, 7. ayet.)

İffetli Duruş

Hz. Yusuf köle olarak yerleştirildiği evde şefkat ve merhamet görerek büyüyordu. Yakışıklı ve güzel bir delikanlı olmuştu artık. Yüzündeki masumiyeti ve temiz siması güzel ahlakı ile birleşmişti. Fakat bu defa onu daha büyük bir imtihan bekliyordu. İçinde yaşadığı evin hanımefendisi şeytanın ve nefsinin vesveselerine uyarak onu kötü yola davet edecekti.

Vezirin hanımı bir gün, en güzel elbisesini giyinip süslendi ve Hz. Yusuf'un (a.s.) odasına girdi. Kapıyı da arkasından kilitleyip Hz. Yusuf'a (a.s.) yaklaşmak istedi. Ahlak ve edep timsali Yusuf (a.s.) bir an şaşırmıştı. Kadın genç ve güzeldi fakat çok çirkin ve kötü bir davette bulunuyordu. Aklına Allah Teâlâ'nın kendisine lütfettiği ikramlar geldi. Allah (c.c.), onu kör kuyudan çıkarmış, nice nimetlere kavuşturmuştu. O'na isyan edemezdi. Bir de ev sahibi ona çok iyilikte bulunmuştu:

"...'(Hâşâ), Allah'a sığınırım! Zira kocanız benim efendimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmaz!' dedi."[57]

YORUMLAYALIM

Yusuf'un (a.s.) başından geçenleri düşünerek Sevgili Peygamberimiz'in aşağıdaki hadisini yorumlayınız.

Yedi kişi vardır ki Allah Teâlâ onları hiçbir gölgenin (sığınılacak yerin) olmadığı kıyamet gününde kendi gölgesinde gölgelendirir (barındırır).

1) Adaletli devlet başkanı,

2) Allah'a ibadet ve itaat ederek yetişen genç,

3) Kalbi mescidlere bağlı kimse,

4) Allah için birbirlerini sevip bu uğurda bir araya gelip ayrılan kişiler,

5) Makam ve güzellik sahibi bir kadının zina çağrısını, "Ben Allah'tan korkarım" diyerek reddeden kimse,

6) Sağ elin verdiğini sol el bilmeyecek kadar gizli sadaka veren kimse,

7) Kendi başına kaldığında Allah'ı anarak gözyaşı akıtan kimse."

(Buhârî, Ezan, 36; Müslim, Zekât, 91.)

56 Yûsuf suresi, 21-22. ayetler.
57 Yûsuf suresi, 23. ayet.

Şeytanın dürtülerine ve nefsinin vesveselerine Rabb'inin yardımı ile kulak vermeyen Hz. Yusuf (a.s.), imtihanı kazanmıştı. Rabb'i ona yardım etmişti. İradesine hâkim olması, Rabb'ini hatırlayıp ona karşı gelmekten çekinmesi, vezirin hanımının tuzağından kurtulmasını sağlamıştı. Kur'an-ı Kerim'in; ifadesiyle **"… İşte böylece biz kötülük ve fuhşu ondan uzaklaştırmak için (delilimizi gösterdik). Şüphesiz o, ihlaslı kullarımızdandı. (Daha sonra) ikisi de kapıya doğru koştular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında onun kocasına rastladılar. Kadın dedi ki; (Daha ne duruyorsun!) Senin ailene kötülük etmek isteyenin cezası, zindana atılmaktan veya elem verici bir işkenceden başka ne olabilir!"**[58]

Hz. Yusuf (a.s.)**"... 'Asıl kendisi benim nefsimden murat almak istedi.' dedi..."**[59] Bu esnada tartışmaya şahit olan kadının akrabasından biri şöyle dedi; **"...Eğer gömleği önden yırtılmışsa kadın doğru söylemiştir, Yusuf ise yalancılardandır. Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir. Yusuf ise doğru söyleyenlerdendir."**[60] Kocası, Yusuf'un gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce, kadına;

"...Şüphesiz bu sizin tuzağınızdır. Sizin tuzağınız gerçekten büyüktür."[61] dedi.

Yusuf peygamberin (a.s.) suçsuz olduğu anlaşılmıştı. Vezir sözlerini şöyle tamamladı:

"Ey Yusuf! Sen olanları söylemekten vazgeç, kimseye anlatma! (Ey kadın!) Sen de günahının affını dile. Çünkü sen suçlusun!"[62]

Genç, yakışıklı, delikanlılık çağında olan Hz. Yusuf'un (a.s.), genç ve güzel bir kadının bu teklifine hayır demesi için görünürde hiçbir engel bulunmamaktaydı. Onun; Allah'a (c.c.) karşı teslimiyeti, bu teklifin haram ve çirkin olduğunun ve her an Allah (c.c.) tarafından görüldüğünün bilinci onun bu teklife uymamasını sağlamıştır. İradesine hâkim olup Allah'a (c.c.) sığınan Hz. Yusuf (a.s.), Allah'ın (c.c.) övgüsüne mazhar olmuştur. Zira bu durum, günümüzde dahi en zor imtihanlardan biridir.

Vezirin hanımı yaşadıklarını gururuna yedirememişti. Şehirde de dedikodular yayılınca vezirin hanımı Hz. Yusuf'a daha çok kızmaya başlamıştı. İstediğini yapmadığı takdirde onu hapse attırmakla tehdit etti. Bunun üzerine Yusuf (a.s.) ellerini kaldırarak Rabb'ine şöyle dua etti:

"Rabbim! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir! Eğer onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meyleder ve cahillerden olurum!.."[63]

Bir kaç gün sonra vezir suçsuz olduğunu bildiği halde onu hapse attırdı. O, artık kuru bir iftiraya da uğramıştı. Zindanda bulunanlar onu tanıyınca suçsuz ve masum olduğunu anlamışlardı. Hz. Yusuf'un (a.s.) bilgili ve şerefli bir genç olduğunu, şefkat dolu bir kalp taşıdığını görmüşlerdi. Onun doğru bir inanca ve temiz bir ahlâka sahip olduğunu görmüşler,

"Hz. Yusuf sabırla zindandan çıkarılmayı bekledi." (Temsili resim)

58 Yûsuf suresi, 24- 25. ayetler.
59 Yûsuf suresi, 26. ayet.
60 Yûsuf suresi, 27. ayet.
61 Yûsuf suresi, 28. ayet.
62 Yûsuf suresi, 29. ayet.
63 Yûsuf suresi, 33. ayet.

etrafında toplanmışlardı. Bir gün kendisiyle birlikte hapse giren iki arkadaşı gördükleri ilginç rüyaları Hz. Yusuf'tan (a.s.) yorumlamasını istediler. Yusuf (a.s.), zindan arkadaşlarının rüyalarını. Yorumlamaya geçmeden önce onlara hak dini ve peygamberliğini bildirdi. Bu, Yusuf'un (a.s.) ilk davetiydi. Sözlerine şöyle başladı:

"...Size yemeniz için yemek gelmeden önce onun yorumunu mutlaka size haber vereceğim. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindendir..."[64] Sonra da sözlerine devamla onları hak dine davet etti:

"...Şüphesiz ben Allah'a inanmayan bir kavmin dininden uzağım. Onlar ahireti inkâr edenlerin tâ kendileridir. Atalarım İbrahîm, İshak ve Yakup'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize yaraşmaz. Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım! Çeşitli ilahlar mı daha iyi, yoksa gücüne karşı durulamaz olan bir tek Allah mı? Allah'ı bırakıp da taptıklarınız, sizin ve atalarınızın taptığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm sadece Allah'a aittir. O, size kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler." [65]

Artık zindanda ilim ve hikmet sohbetleri yapılmaktaydı. Hz. Yusuf'un (a.s.) öncülüğünde mahkûmlar öğrenme fırsatı bulmuşlardı. O, her fırsatta İslam'ı anlatıyor, bildiği gerçeklerle insanların yolunu aydınlatıyordu.

Zindandan Sultanlığa

Hz. Yusuf (a.s.) zindan arkadaşlarının birinin rüyasını zindandan kurtulacağı şeklinde yorumlamıştı ve öyle de çıktı. Zindan arkadaşlarından birisi kurtulmuştu ve kralın yakın hizmetçilerinden olmuştu. Aradan birkaç yıl geçmişti. Mısır kralı ilginç bir rüya gördü. Rüyasında yedi zayıf ineğin yedi semiz ineği yediğini, ayrıca yedi yeşil başak ve yedi de kurumuş başak gördü. Adamlarını çağırdı ve rüyasını yorumlamalarını istedi. Fakat kimse bu rüyaya bir anlam veremedi. O sırada Yusuf'un (a.s.) hapishane arkadaşlarından olan ve kralın yakın hizmetinde bulunan şahıs zindandaki Yusuf'un (a.s.) rüyayı yorumlayacağını belirtti. İzin alıp zindana gitti. Yusuf peygamber rüyayı şöyle yorumladı:

"Görmediler mi ki biz yağmuru kupkuru yere gönderip onunla hayvanlarının ve kendilerinin yiyeceği ekinler çıkarırız..."
(Secde suresi, 27. ayet.)

"...Yedi yıl âdetiniz üzere ekin ekeceksiniz. Yiyeceğiniz az bir miktar hariç biçtiklerinizi başağında bırakın. Sonra bunun ardından yedi kurak yıl gelecek, saklayacağınız az bir miktar hariç bu yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek. Sonra bunun ardından insanların yağmura kavuşacağı bir yıl gelecek. O zaman (bol rızka kavuşup) şıra ve yağ sıkacaklar."[66]

Zindan arkadaşı bu yorumu hemen krala haber verdi. Kral çok beğenmişti. Zindanda unutulan Yusuf'u (a.s.) hemen çağırtarak; "Onu bana getirin!" dedi.

64 Yûsuf suresi, 37. ayet.
65 Yûsuf suresi, 37-40. ayetler.
66 Yûsuf suresi, 47-49. ayetler.

Yusuf (a.s.) acele etmedi. Gayet sabırlı davrandı ve önce doğruların ortaya çıkmasını, suçsuzluğunun ispatlanmasını istedi. Bunun üzerine vezirin hanımı çağrıldı ve gerçekleri anlatması istendi. O da:

"...Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ondan ben murâd almak istedim. Şüphesiz ki o, doğru söyleyenlerdendir..."[67] diyerek suçunu itiraf etti. Hz. Yusuf'un (a.s.) suçsuz olduğunu, haksız yere zindana gönderildiğini söyledi. Böylece bunca yıldır zindanda kalan Hz. Yusuf'un (a.s.) suçsuzluğu, temiz ve güvenilir kişiliği ispatlanmış, doğruluğu herkes tarafından anlaşılmıştı. Bunun üzerine Yusuf (a.s.) şunları söyledi:

"...Bunu istememin sebebi vezire gıyabında ihanet etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını herkesin bilmesini sağlamak içindi. (Şu da bilinmelidir ki!) Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis Rabb'imin merhameti olmadıkça aşırı şekilde kötülüğü emreder. Doğrusu Rabb'im çok bağışlayan ve merhamet edendir."[68]

Zindandan çıkan Hz. Yusuf (a.s.) Mısır'ın veziri oldu. (Temsili resim)

Kuyuya atılmakla başlayan çileli hayat, zindandan kurtuluşla bitmişti. Zindan, Yusuf (a.s.) sayesinde bir eğitim kurumu halini almıştı. Şimdi nurlanacak yer saraydı. Sabır ile olgunlaşan Yusuf peygamber artık saraya sultan olacaktı.[69] Kral, bu olaydan çok etkilenmiş, Yusuf'un (a.s.) doğruluğuna, iffetine ve ahlâkına hayran olmuştu. Onu "özel danışmanı" olarak hemen yanına aldı ve:

"...Bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir birisin."[70] dedi. Bunun üzerine:

"Hz. Yusuf, 'Beni memleketin hazinelerine memur et, çünkü ben korumasını ve yönetmesini bilirim.' dedi."[71]

Yusuf'a (a.s.) istediği verildi. O, artık bir vezirdi. Mısır'ın maliye veziri idi. Doğruluğunun, iffetinin ve sabrının mükâfatını görmüştü. Peygamberliği yanında devlet yönetiminde söz hakkına sahip olmuştu. Sonuçta bir gerçek vardı: Allah (c.c.) mazlumların yanındaydı ve doğruların yardımcısı idi. Yeter ki sabredilsin; ilim, hikmet ve akıl ile mücadele ederek sağlam bir iradeye sahip olunsun.

Merhametli Yönetici

Ülkenin idaresinde söz sahibi olan Hz. Yusuf (a.s.) ilk yedi yılda tarıma önem verdi. Üretimi artırdı, ihtiyaç fazlası ürünleri sonraki yedi yıl için sakladı. Kıtlık yılları geldiğinde Mısır'ın ambarlarında çok miktarda ürün vardı. Bu ürünler hem kendilerine yetmekte hem de ihtiyacı olan komşu ülkelere verilmekteydi. Mısır'da olduğu gibi Şam ve Kenan diyarında da kıtlık hüküm sürüyordu. Şam halkı ve Kenan diyarında oturan Hz. Yakup (a.s.) da Mısır'da hazinelerden sorumlu, merhametli ve cömert bir vezirin olduğunu işitmişlerdi. Bunun için de oğullarını buğday getirmeleri için Mısır'a gönderdi. Öte yandan oğlu Yusuf'un (a.s.) acısını yüreğinde hissediyordu. Onun başına gelenlerden sonra Bünyamin için de endişe duyuyordu. Bu nedenle küçük oğlu Bünyamin'i yanında tuttu.

---

67 Yûsuf suresi, 51. ayet.
68 Yûsuf suresi, 52-53. ayetler.
69 İ.Lütfi Çakan; Mehmet Solmaz, Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi, s. 126.
70 Yûsuf suresi, 54. ayet.
71 Yûsuf suresi, 55. ayet.

Yusuf peygamberin kardeşleri buğday almak için Mısır'a gelmişlerdi. Onları Maliye Veziri'nin huzuruna çıkardılar. Yusuf (a.s.) kardeşlerini tanımıştı. Fakat onlar, Yusuf'u (a.s.) tanıyamamışlardı. Hem aradan yıllar geçmiş, hem de attıkları kuyudan sonra kim bilir başına neler gelmişti. Ya kuyuda ölmüş gitmiş ya da birileri onu çıkarıp götürmüştü. Artık Yusuf (a.s.) diye biri yoktu.

Hz. Yusuf (a.s.), onlara hiçbir şey söylemedi. Aileleri hakkında sorular sordu. Onun sorularına cevap veren kardeşleri, Bünyamin adındaki kardeşlerinden ve babaları Yakup peygamberden bahsettiler. Hz. Yusuf (a.s.) babasının ve kardeşinin de hayatta olduğunu öğrenmişti. Sevincini ve hüznünü içinde saklıyordu. İkinci defa tekrar geldiklerinde kardeşleri Bünyamin'i de getirmezlerse onlara erzak vermeyeceğini belirtti. Sonra da adamlarına emrederek getirdikleri mallarını yüklerinin arasına konulmasını emretti. **"...Umulur ki ailelerine varınca onu anlarlar da belki yine dönüp gelirler."**[72] dedi.

"Başınıza her ne musibet gelirse kendi yaptıklarınız yüzündendir..."
(Şura suresi, 30. ayet)

Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri babalarının yanına dönünce başlarından geçeni anlattılar. Bir dahaki sefere Bünyamin'in de gelmesi gerektiğini aksi takdirde kendilerine yiyecek verilemeyeceğini söylediler. Bunun üzerine babaları, daha önce Yusuf'un (a.s.) başına geldiği gibi Bünyamin'i onlara emanet etmekten çekindi ve **"...'Allah en hayırlı koruyucudur. O, merhametlilerin en merhametlisidir.' dedi."**[73] Sonra da:

"... 'Çaresiz kalma durumunuz hariç, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına bana sağlam bir söz vermediğiniz takdirde onu sizinle beraber göndermem!..'"[74] diye onlardan söz aldı. Bu esnada götürdükleri mallarının, yiyeceklerin arasından çıktığını gören kardeşleri çok sevindiler ve:

"...Ey babamız! İşte bak, daha ne istiyoruz. Yiyecek almak için götürdüğümüz sermayemiz bize geri verilmiş. Onunla yine ailemize yiyecek getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü de fazla alırız. Çünkü bu seferki aldığımız az bir miktardı."[75] dediler.

Kaybolan Tas

Bünyamin'i de yanlarına alan kardeşler Mısır'a gitmek için yola koyuldular. Babalarının tavsiyesi üzerine farklı kapılardan şehre girdiler. Vezirin huzuruna çıktılar. Hz. Yusuf (a.s.), Bünyamin'i görünce çok sevindi ve onlara hissettirmeden onu bağrına basarak; **"...'Ben senin kardeşin Yusuf'um. Onların yaptıklarına sakın üzülme!' dedi."**[76] Bünyamin de, onun, kardeşi Yusuf (a.s.) olduğuna iyice kanaat getirmişti.

72 Yûsuf suresi, 62. ayet.
73 Yûsuf suresi, 64. ayet.
74 Yûsuf suresi, 66. ayet.
75 Yûsuf suresi, 65. ayet.
76 Yûsuf suresi, 69. ayet.

Hz. Yusuf (a.s.), kardeşi Bünyamin'i bir süre yanında tutmak istiyordu. Fakat bunu nasıl yapacaktı? Sebepsiz yere alıkoyamazdı. Üstelik bir de kardeşleri onu götürmek için ısrarcı olacaklardı. "**Bunun üzerine Yusuf kardeşinin yükünden önce onların yüklerini aramaya başladı. Sonrada su kabını kardeşinin yükünden çıkardı. İşte biz Yusuf'a böyle bir tedbiri öğrettik, yoksa Allah dileyip bunu öğretmeseydi kıralın kanununa göre kardeşini alıkoyamazdı. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz..."**[77]

NOT ALALIM

Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşi Bünyamin'in yükü içerisine su tasını koydurması ve kardeşlerine muamelesi onlardan intikam almak amacı ile değildi. Çünkü kendisine yapılanları affetmişti. Kardeşlerinin daha önceden yaptıklarında, Allah'a karşı işlenen bir hata da var idi. Allah hakkı namına bir hatırlatmayı içeren, "Siz hırsızsınız!" ifadesi ile onlara bir pişmanlık duyup Allah'tan af dilemeleri gereken davranışı hatırlatmak istiyordu. Çünkü onlar, bir hile ile babalarından Yusuf'u (a.s.) çalmışlardı. Onları bir şekilde tövbeye yönlendirmek istiyordu. Bir de çalınan bir şey ile ilgili Mısır kanunlarında olmayan bir uygulamaya işlevlik kazandırmıştı.

(Elmalılı M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, C 4, s. 2896.)

Kenan diyarından yiyecek almaya gelen kafile henüz hareket etmek üzereyken Vezir'in adamlarından biri bağırdı; "Hey durun! Siz hırsızsınız!"

Herkes şaşırmıştı. Kral'ın su kabı kaybolmuştu ve bulup getirene de bir deve yükü mükâfat verileceği ilan ediliyordu. Yakup peygamberin oğulları geri dönerek, kendilerinin yeryüzünde fesat çıkarmak için gelmediğini ve hırsız olmadıklarını belirttiler. Bunun üzerine Vezir'in adamları, Yakup peygamberin (a.s.) oğullarına hırsızlığın cezasının ne olduğunu sordular. Onlar da; **"'Çalınan eşya kimin yükünden çıkarsa o kişi çaldığı eşyanın yanında alıkonulur. Bizler zalimlere böyle ceza veririz.' dediler."**[78] Önce herkesin yükü arandı. Sonra da Bünyamin'in yükü. Su kabı onun yükleri arasından çıkınca Yakup peygamberin oğulları: **"... 'Çalmışsa daha önce kardeşi de çalmıştı'..."**[79] diyerek kuyuya attıkları Yusuf'a (a.s.) iftira attılar.

Bu davranışları, aradan yıllar geçmesine rağmen hasetlerinin ateşinin sönmediğinin en büyük göstergesiydi. Onların ileri geri konuşmasını ve iftirasını duyan Hz. Yusuf (a.s.) hiçbir şey söylemeyip sustu. Öfkelenmemeye çalıştı. Çünkü o, sabırlı ve halim selim bir kimseydi. Sadece içinden; **"...durumunuz pek kötüdür. Anlattığınızı Allah daha iyi bilir."**[80] demekle yetindi.

Bir süre sonra Hz. Yakup'un oğulları:

"... Ey aziz! Gerçekten onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizim birimizi alıkoy. Zira biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz dediler."[81] Hz. Yusuf:

"... Biz malı kimde bulmuşsak onu alıkoyarız. Yoksa haksızlık etmiş oluruz."[82] dedi.

Bünyamin'i getireceklerine dair babalarına söz veren kardeşler iyice ümitsizliğe düşünce bir kenara çekilip aralarında konuşmaya başladılar. İçlerinden büyük olanları; **"...Babanızın, sizden, Allah (c.c.)**

---

77 Yûsuf suresi, 76. ayet.
78 Yûsuf suresi, 75. ayet.
79 Yûsuf suresi, 77. ayet.
80 Yûsuf suresi, 77. ayet.
81 Yûsuf suresi, 78. ayet.
82 Yûsuf suresi, 79. ayet.

adına söz aldığını, daha önce de Yusuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya benim için Allah (c.c.) hükmedinceye kadar bu yerden asla ayrılmayacağım. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır.”[83] dedi ve Mısır’da kalacağını belirtti. Diğerleri ise çaresiz bir şekilde babalarının yanına döndüler. Başlarından geçenleri anlattılar. Hz. Yakup (a.s.); “Benim oğlum hırsızlık yapmaz, her ikisini de bana geri vermesini Allah’tan (c.c.) diliyorum.” dedi.

Ümit ve Sabır

Hz. Yakup’a (a.s.) ikinci acı haber de gelmişti. Yıllardır oğlu Yusuf’un (a.s.) hasreti ile yanıp kavrulurken bir de Bünyamin’inin acısı... İmtihan üstüne imtihan... Fakat o büyük peygamber metanetini hiç kaybetmiyordu. Allah’ın (c.c.) iradesine teslim oluyor, hüznünü içinde saklıyor, kimseye de şikâyette bulunmuyordu. Bu işte bir hikmet var idi. O’nun takdiri olmadan hiçbir şey gerçekleşemezdi. Allah’ın (c.c.) daimî yasası vardı. O, kullarını dener; bazen sabır imtihanından geçirir bazen de nimetler verip şükür imtihanına tabi tutardı.

Anlattıklarını dinledikten sonra sabır âbidesi Yakup (a.s.); Hz. Yusuf (a.s.) , Bünyamin ve Mısır’da kalan oğluna hitaben:

“...Hayır, nefisleriniz sizi (böyle) bir işe sürükledi. (Bana düşen) artık güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O, çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.”[84] dedi. Sonra da **“Onlardan yüz çevirdi: ‘Ah Yusuf’um ah!’ diye sızlandı ve kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine ak düştü...”**[85] Onun bu hâlini gören oğulları:

“Allah’a andolsun ki sen hâlâ Yusuf’u anıyorsun. Sonunda ya hasta olacaksın ya da büsbütün helâk olacaksın! dediler.”[86] Hz. Yakup’un (a.s.) cevabı ise müthişti:

“Ben gam ve kederimi sadece Allah’a arzediyorum. Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından biliyorum.”[87]

Sonra da:

“Ey oğullarım! Gidin de Yusuf’u ve kardeşini iyice araştırın, Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez.”[88] diyerek onları tekrar Mısır’a gönderdi.

Hz. Yakup (a.s.), iman ile ümitsizliğin bir arada olmayacağını çok iyi biliyordu. O, Rabb’ine güveniyor, mutlaka kendisine bir çıkış yolu vereceğine inanıyordu. Derdini ise tüm dertlerin dermanını verecek olan âlemlerin Rabb’i Allah’a (c.c.) bildiriyordu.

83 Yûsuf suresi, 80. ayet.
84 Yûsuf suresi, 83. ayet.
85 Yûsuf suresi, 84. ayet.
86 Yûsuf suresi, 85. ayet.
87 Yûsuf suresi, 86. ayet.
88 Yûsuf suresi, 87. ayet.

AÇIKLAYALIM

Aşağıdaki hadis-i şerifi Yakup (a.s.) ve oğlu Yusuf (a.s.) kıssası ile yaşadığınız olaylar yönünden ele alıp açıklayınız.

"Mü'minin durumu gıpta ve hayranlığa değer. Çünkü her hâli kendisi için bir hayır sebebidir. Böylesi bir özellik sadece müminde vardır: Sevinecek olsa şükreder, bu onun için hayır olur. Başına bir belâ gelecek olsa sabreder, bu da onun için hayır olur."

(Müslim, Zühd, 64.)

Peygamber Ahlakı

Babalarının isteği üzerine kardeşler üçüncü defa Mısır'a doğru yola çıktılar. Hz. Yusuf'un (a.s.) yanına varıp fakirliklerini ve başlarından geçen musibetleri tek tek anlattılar. Babalarının çok zor durumda olduğunu, durumlarının iyi olmadığını belirterek Hz. Yusuf'tan (a.s.) kendilerine ikramda ve iyilikte bulunmasını, kardeşleri Bünyamin'i bağışlamasını istediler.

Kalbi şefkat ve merhamet ile dopdolu olan Hz. Yusuf'un (a.s.) gözünde; hayatı, geçmişte yaşadıkları, sevgili babasının hatırası canlanmıştı. Hz. Yakup'un (a.s.) çocukları, başlarındaki fakirlik ve musibetlerden şikâyet edecek duruma düştüler. Hz. Yusuf (a.s.); "daha ne zamana kadar onların bu durumuna tahammül edebileceğim? Daha ne zamana kadar baba hasretine dayanabileceğim? Artık gerçekleri açıklamanın zamanı gelmemiş miydi?" diye içinden geçirdi. Gönlü hüzünlenmiş, gözleri dolmuştu...

Bu düşünceler içerisindeyken birden kardeşlerine döndü ve:

"...Siz, cahilliğiniz yüzünden Yusuf ve kardeşine yaptıklarınızı biliyor musunuz?"[89] dedi.

Kardeşleri bu soruya oldukça şaşırmışlardı. Çünkü bu sırrı kendilerinden ve Yusuf'tan (a.s.) başka bilen hiç kimse yoktu. Üstelik aradan yıllar geçmişti... Yoksa Yusuf (a.s.) yaşıyor muydu? O, kuyuda ölmemiş miydi? Kaybolup gitmemiş miydi? Yoksa o küçük Yusuf (a.s.) Mısır'a yönetici olmuş da kıtlık döneminde, kendilerine merhamet elini mi uzatıyordu? Hep birlikte:

"Yoksa sen, gerçekten Yusuf musun? dediler. Evet, ben Yusuf'um, bu da kardeşim. Birbirimize kavuşmayı Allah bize lütfetti. Çünkü kim kötülükten sakınır ve sabrederse şüphesiz Allah güzel davrananların mükâfatını zayi etmez (karşılıksız bırakmaz) dedi."[90] Kardeşleri itirafta bulunarak:

"... Allah'a andolsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış. Gerçekten biz hataya düşmüşüz (suçlu olan bizleriz)."[91] dediler.

YORUMLAYALIM

"Zalimlere bir gün dedirtir kudret-i
Mevlâ, Tallâhi lekad âserekallâhu aleynâ"

(Anlamı: Mevlâ'nın Kudreti zalimlere bir gün "Allah'a andolsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış" dedirtir.)

Ziya Paşa'nın bu beytini öğrendiğiniz bilgiler ışığında yorumlayınız.

89 Yûsuf suresi, 89. ayet.
90 Yûsuf suresi, 90. ayet.
91 Yûsuf suresi, 91. ayet.

Güzel ahlâk timsali olan Hz. Yusuf (a.s.), kendisine zulmedenlere karşı merhamet gösterdi. Çocukluğunu ve gençliğini kendisine zehir eden kardeşlerine karşı hiçbir zaman kötü karşılık vermedi. İntikam alma yoluna gitmedi. Kur'an-ı Kerîm, Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleriyle buluştuğu bu sahneyi tablolaştırarak kıyamet gününe kadar gelen bütün insanlara af ve merhamet örneği olarak sundu. Kendisine zulmedenlere Hz. Yusuf'un (a.s.) verdiği cevap çok müthişti: **"...Bugün sizi, ayıplamak ve azarlamak yoktur. Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir."[92]**

Bu cevap ancak kerim oğlu kerim bir peygamberin güzel ahlâkının sonucu olabilirdi. Peygamberlerin bu davranışları Hak dinin getirdiği hayat ölçülerinden biriydi. Hz. Yusuf'tan (a.s.) asırlar sonra bütün insanlığa rehber ve âlemlere rahmet olarak gönderilen Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke fethedildiği gün kendisine zulmedenlere karşı muamelesi ve cevabı Hz. Yusuf'un (a.s.) cevabı gibi olmuştu.

YORUMLAYALIM

Yusuf'un (a.s.) Üç Gömleği

"Çocukluk dönemini hatırlatan kanlı gömleği onun mazlumiyet ve mağduriyetini, delikanlılık dönemini özetleyen arkası yırtık gömleği onun masumiyet ve iffetini, olgunluk ve iktidar dönemini işaret eden ve babasına gönderdiği "Yusuf kokulu" gömleği de onun istikrar ve istikâmetini temsil ediyordu." (Yıldız, Abdullah; Yusuf'un Üç Gömleği, s. 13.)

Hz. Yusuf'un üç gömleğinin hangi güzel davranışları örnek almamıza işaret ettiğini yorumlayınız.

Sabır ve Zafer

Merhamet ikliminde gerçekleşen bu görüşmeden sonra Hz. Yusuf (a.s.) gömleğini çıkardı ve kardeşlerine verdi:

"Şimdi siz şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne sürün. Onun gözleri açılacak ve görecek duruma gelecektir. Sonra da bütün ailenizle birlikte toplanıp bana geliniz"[93] dedi.

Kervan tekrar Mısır'dan Kenan diyarına doğru hareket etti. Olanlardan habersiz bulunan Hz. Yakup (a.s.) çevresindekilere:

"...'Eğer bana bunamış demezseniz inanın ben Yusuf'un kokusunu alıyorum!' dedi. Fakat yanındakiler yine kendisine: 'Allah'a yemin ederiz ki sen, hâlâ eski şaşkınlığındasın' dediler."[94]

Ne var ki Hz. Yakup haklıydı. Kervan geldikten sonra bir müjdeci gelip Yusuf peygamberin gömleğini Hz. Yakup'un (a.s.) yüzüne ve gözlerine sürünce gözleri açılıverdi. Hz. Yakup (a.s.):

"...Ben size, Allah tarafından bildirilen (vahiy ile) sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim, demedim mi!" dedi.[95] ve sevincinden Allah'a (c.c.) hamdetti.

Kardeşler yaşadıkları olayların etkisinde kalmışlar, bütün yaptıklarına büyük bir pişmanlık duymuşlardı. Bu nedenle babalarından özür dileyip affedilmelerini istediler. Sonra da:

92 Yûsuf suresi, 92. ayet.
93 Yûsuf suresi, 93. ayet.
94 Yûsuf suresi, 94-95. ayetler.
95 Yûsuf suresi, 96. ayet.

“...Ey babamız! Allah’tan bizim günahlarımızın affını dile! Çünkü biz gerçekten suçluyuz.”[96] dediler. Evlatlarının yaptığı ihaneti affeden sabır ve merhamet peygamberi Hz. Yakup (a.s.); **“Sizin için Rabbimden af dileyeceğim. Çünkü O, çok bağışlayan ve merhamet edendir, dedi.”**[97]

“Kim bir kötülük yapar, yahut kendine zulmeder, sonra da Allah’tan bağışlama dilerse Allah’ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici bulur.” (Nisa suresi, 110. ayet.)

Gerçekleşen Rüya

Artık Kenan diyarından ayrılma vakti gelmişti. Hz. Yakup (a.s.) ve oğulları bütün aile fertleri ile birlikte göçlerini toplayıp Mısır’a hareket ettiler. Kafile Mısır’a ulaşınca Yusuf (a.s.) onları büyük bir sevinçle yolda karşıladı. Yıllardır gönüllerde yanan hasretlik ateşi söndü. Kardeşlerin kıskançlığı sona erdi. O gün Mısır’ın en mutlu günü idi. Hz. Yusuf (a.s.) anne ve babasını bağrına bastı. Onlara ve kardeşlerine:

“...‘Güven içerisinde Allah’ın izniyle Mısır’a girin’ dedi.”[98] Sonra da onları saraya davet etti. Anne ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu. Annesi, babası ve on bir kardeşi Hz. Yusuf’a (a.s.) hürmet ettiler. Gönülleri neşelendiren ve sevinç gözyaşlarına vesile olan bu manzara karşısında Yusuf (a.s.):

“...Babacığım! İşte bu, daha önce gördüğüm rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra, beni hapisten çıkaran, sizi çölden getiren Rabbim, bana pek çok iyilik ve ikramda bulundu. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedendir. Kuşkusuz O, çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.”[99] dedi.

HATIRLAYALIM

Hz. Yusuf’un küçükken gördüğü rüyayı hatırlayınız ve yaşanılan bu olay arasında ilişki kurunuz.

Her işinin bir hikmeti olan Yüce Rabb’imiz, Hz. Yakup (a.s.) ve ailesini hükümdar-peygamber oğlu Yusuf (a.s.) eliyle, Filistin’den çıkarıp Mısır’a yerleştirdi. Bir zaman sonra **İsrailoğulları** olarak anılacaklardır. Hz. Yusuf’tan (a.s.) asırlar sonra tevhid yolundan ayrılan Mısırlıları ve Firavunları, yine Hz. Yakup’un (a.s.) soyundan gelen Musa (a.s.) ve kardeşi Harun (a.s.) peygamberler uyaracak, hak dine davet edecektir.

---

96 Yûsuf suresi, 97. ayet.
97 Yûsuf suresi, 98. ayet.
98 Yûsuf suresi, 99. ayet.
99 Yûsuf suresi, 100. ayet.

KISSADAN HİSSE

Aşağıdaki hâtırayı okuyarak Hz. Yusuf'un ve Sevgili Peygamberimiz'in davranışları üzerinden yaşadığınız bazı olayları yorumlayınız.

Sevgili Peygamberimiz'in İslam'a davetinin en zor günleri idi Mekke günleri... Başta Peygamberimiz olmak üzere iman eden insanlara yapılan işkenceler, Müslümanlar için uygulanan ekonomik ambargo, doğup büyüdükleri şehirden ayrılış, Bedir, Uhud ve Hendek savaşları... Sırf inancı uğruna şehit edilen nice inananlar... Bütün bu olanlardan sonra Allah Teâlâ Müslümanlara zafer nasip etmiş, Mekke fethedilmişti. Müslümanlar birkaç küçük olay dışında kan dökmeden Mekke'ye girmişlerdi. Yılların hüznü neşe ve sevince dönüşmüştü. Kâbe'nin etrafında toplanan Mekke müşrikleri heyecan içerisinde kendileri için verilecek son kararı bekliyorlardı. Onlara, iki cihan güneşi Sevgili Peygamberimiz:

"Ey Kureyş topluluğu! Şimdi benim sizin hakkınızda nasıl bir karar vermemi bekliyorsunuz." diye sordular. Mekkeliler:

"Biz senin hayır ve iyilik yapacağını umarız. Sen kerem ve iyilik sahibi bir kardeşsin. Kerem ve iyilik sahibi bir kardeşin oğlusun!..." dediler. Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz:

Ben de Hz. Yusuf'un size dediği gibi;

لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

"...Bugün sizi, ayıplamak ve azarlamak yoktur. Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir." diyorum. Haydi gidiniz, hepiniz artık serbestsiniz." buyurdu.

(Osman Keskioğlu; A.Himmet Berki, Hz. Muhammed ve Hayatı, s. 376-377)

Dua

Çileli bir hayattan sonra oğluna kavuşan Hz. Yakup (a.s.) bir müddet daha Mısır'da peygamberlik vazifesini yerine getirip insanlara hak dini öğretti. Vefatına yakın bir zaman geldiğinde oğullarını başına toplayarak dedesi İbrahîm (a.s.) gibi vasiyette bulundu ve :

"...Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslam'ı) seçti. O halde sadece Müslümanlar olarak ölünüz."[100] dedi.

"Allah katında duadan daha kıymetli bir şey yoktur."
(Tirmizî, Daavat, 1; İbn Mâce, Duâ,1)

100 Bakara suresi, 132. ayet.

Mısır'da hak dine davet ederek insanları hidayete çağıran Hz. Yusuf (a.s.) için de takdir edilen hayat bitmişti. Herkesin başında olan ölüm ona da gelince Rabb'ine yöneldi:

"Rabbim! Bana hükümranlık verdin,
Rüyaların yorumunu öğrettin,
Ey gökleri ve yeri yaratan!
Dünya ve ahirette beni koruyan sensin!
Benim canımı Müslüman olarak al!
Ve beni salihlerin arasına kat![101]

Kur'an-ı Kerim bu canlı örneği tablolaştırarak kıyamete kadar gelecek bütün insanlığa sunmuştur. Hz. Yakup ve Hz. Yusuf'un (a.s.) hayatını anlatan Yusuf suresi aşağıdaki ayeti kerime ile son bulur:

"Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır. Bu Kur'an uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat o, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan bir kitaptır, iman eden toplum için bir rahmet ve bir hidayettir."[102]

DUA EDELİM

Hz. Yakup'un (a.s.) tavsiyesi ile Hz. Yusuf'un (a.s.) duası arasında ilişki kurunuz ve siz de örnek bir dua metnini aşağıya yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

101 Yûsuf suresi, 101. ayet.
102 Yûsuf suresi, 111. ayet.

2. Sureleri Tanıyorum: Hucurat Suresi

SURENİN KİMLİĞİ

Adı:	Hucurat Suresi
Ayet Sayısı:	18
Kur'an'daki Yeri:	49. suredir.
İniş Zamanı:	Medine Dönemi

Surenin İsmi: Adını, 4. ayette geçen ve 'odalar' anlamına gelen "hucurat" kelimesinden alır. Hucurat'tan maksat, Mescid-i Nebevî'nin yanındaki Hz. Peygamber ve ailesine ait odalardır.[103]

Surenin İniş Zamanı ve Konusu: Medine döneminde, hicretin 9. yılında nazil olmuştur. Surede, müminlerin Peygamber Efendimiz'e gösterecekleri saygı ile birbirlerine karşı takınacakları edep ve ahlak üzerinde durulmuştur. Allah (c.c.) katındaki değerin ölçüsü ve iman edenlerin bazı özellikleri bildirilmiştir.

Surenin Açıklaması:

18 ayetten oluşan Hucurat suresi üç bölümde incelenebilir.

Birinci Bölüm (1-5. ayetler.):
Bu bölümde, Allah'a ve Rasulü'ne saygılı olma konusu üzerinde durulmaktadır.

Hucurat suresinin 1. ayeti **"Ey iman edenler! Allah'ın ve Rasûlü'nün önüne geçmeyin..."** ifadesiyle başlar. Bu ifadeye göre müminler, her türlü karar ve tercihlerinde dinin emir ve yasaklarını göz önünde bulundurmakla yükümlü kılınır.[104] Sadece Allah'a (c.c.) değil Rasûlü'ne de itaat emredilmiştir.

Ayette; **"Allah'ın önüne geçmeyin..."** ifadesiyle yetinilmeyerek, **"...ve Rasûlü'nün önüne geçmeyin."** buyrulmuştur. Bununla, Hz. Peygamber'in dinin tebliğ edilmesi, açıklanması ve uygulanması konusundaki önemli rolüne işaret edilir. Bu ayet, hem irade ve kararda hem de davranışta onun önüne geçmemek, onu gözetmek, peşinden gitmek, izni ile hareket etmek anlamını taşır.

Ayetin devamında tekrar Allah'a (c.c.) saygıya dikkat çekilir. O'nun emirlerine uyma ve yasaklarından kaçınma konusunda hassas davranılması gerektiği bildirilir: **"...Allah'a karşı gelmekten sakının..."**

Sonra da iyi ya da kötü hiçbir söz ve davranışın Allah'a (c.c.) gizli kalmayacağı hatırlatılır: **"...Şüphesiz, Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."**

2. ayette Hz. Peygamber'e gösterilmesi gereken saygı üzerinde durulur. Onunla konuşurken uyulacak nezaket kuralları hatırlatılır. Onun yanında yüksek sesle ve nezaket kurallarına dikkat etmeden konuşmanın yanlış olduğu bildirilir: **"Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamber'in sesinin üstüne çıkarmayın. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın..."**

---

103 Emin Işık, "Hucurat", Diyanet İslam Ansiklopedisi, C 18, s. 278.
104 Komisyon, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 39.

Böylece müminler, Hz. Peygamber (s.a.v.) hayattayken olduğu gibi vefatından sonra da ona saygılı davranmaları konusunda eğitilir.[105]

3. ayette Hz. Peygamber'e karşı saygılı ve nazik olmanın Allah'a (c.c.) gösterilen bir saygı olduğu hatırlatılır. Allah'ın (c.c.) böyle vesilelerle insanların gönlündeki saygıyı ortaya çıkardığı bildirilir. Bu konuda hatalı davrananlar da yaptıkları hatadan dönmeye özendirilir: **"Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısanlar, Allah'ın, gönüllerini takvâ (Allah'a karşı gelmekten sakınma) konusunda sınadığı kimselerdir. Onlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır."**

4-5. ayetlerde Medine'de yaşanmış bir olay üzerinden bütün müminlere medeniyet dersi verilir. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) karşı kaba davranışlardan sakınmanın önemine dikkat çekilir. Böylece, insanların özel hayatlarına saygı gösterilmesi gerektiğine de işaret edilir.

DÜŞÜNELİM

Çölde göçebe hayatı yaşayan Temîmoğulları kabilesinden bir heyet, Hz. Peygamber'i görmek ve İslam'ı tanımak üzere Medine'ye gelmişlerdi. Peygamberimiz (s.a.v.) her öğleden sonra yaptığı gibi bir süre dinlenmek üzere odasına çekilmişti. Kabile mensupları, kendilerine bu durum bildirildiği halde Rasulullah'ın (s.a.v.) evinin önünde, kaba bir şekilde; "Muhammed, Muhammed!" diye bağırmaya başladılar. Bu davranışları hem edebe aykırı idi hem de Peygamber Efendimiz'i rahatsız etmişti.

(Emin Işık, "Hucurat Suresi", DİA, C 18, s. 278)

Yukarıdaki olayda bahsedilen kimselerin yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?

İkinci Bölüm (6-12. ayetler.):

Bu bölümde Müslümanlara, kendilerine ulaşan haberler konusunda ve aralarında çıkan anlaşmazlıklarda nasıl hareket etmeleri gerektiği bildirilmektedir. İman kardeşliğine zarar verecek bazı davranışlar da yasaklanmaktadır.

6-8. ayetler: **"Ey iman edenler! Size bir fasık bir haber getirecek olursa haberin doğruluğunu araştırın..."** emriyle başlar. Burada müminlerden, özellikle **fasık** yani dinin emirlerine aykırı davranarak yalan söyleyen, doğru sözlü ve güvenilir olmayan kimselerin aktardığı haberleri araştırmaları istenir.[106] Bu tür haberleri doğruluğunu araştırmadan kabul etmenin uygun olmadığı bildirilir. Ardından Hz. Peygamber'in örnek bir insan olarak aralarında bulunmasının büyük bir nimet olduğu hatırlatılır. Önemli konuların çözümünde onun önderliğine uymanın gereğine dikkat çekilir.

105 Komisyon, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 39.
106 bk. Elmalılı M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, C 6, s. 4456-4460.

9. ayette birbirleriyle çatışan Müslüman grupların barıştırılması ve saldırgan grubun yaptığı haksızlığın önlenmesi tavsiye edilir. Bunu yaparken de adaletli davranılması istenir ve böyle davranan kimselerin Rabb'imizin sevgisini kazanacağı bildirilir; **"...Allah adaletli davrananları sever."**

10. ayette Müminler arasındaki kardeşlik bağının önemi kısa ve net bir ifade ile vurgulanır; **"müminler ancak kardeştirler..."** Müslümanlar arası anlaşmazlıkların çözümünün bir kardeşlik görevi olduğuna dikkat çekilir. Bu konuda bizden Rabb'imizin merhametini kazanmak için Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına duyarlı olmamız istenir.

TAHMİN EDELİM

Aşağıda anlatılan olayın ilk paragrafını okuduktan sonra kitabınızı kapatınız ve Peygamber Efendimiz'in böyle bir durumda nasıl davranmış olabileceğini tahmin ediniz.

Velid b. Ukbe (r.a.), Benî Mustalik kabilesinin zekâtını toplamak üzere gönderilir. Yolda iken birisi, bu kabileden silahlı bir grubun yola çıktığı haberini getirir. Aldığı bu haber üzerine Velid (r.a.), onların savaşmak için çıktıklarını düşünerek geri dönüp Peygamberimiz'e (s.a.v.) durumu anlatır.

Peygamber Efendimiz, haberin doğru olup olmadığını araştırmak üzere Halid b. Velid'i (r.a.) gönderir. Halid (r.a.) kabileye yakın bir yerde konaklayarak durumu araştırır. Söz konusu grubun ezan okuyup namaz kıldıklarını, İslam'a bağlılıklarının devam ettiğini tespit ederek Medine'ye döner. Sonunda onların, zekât memuru geciktiği için durumu öğrenmek veya zekâtı kendi elleriyle Hz. Peygamber'e (s.a.v.) teslim etmek üzere yola çıktıkları anlaşılır.

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 4, s. 279.)

11. ayette müminlerden alay etme, kötü lakap takma gibi kardeşliği zedeleyici olumsuz davranışlardan uzak durmaları istenir: **"Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da diğer kadınları alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizi karalamayın, birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın..."**

12. ayette kötü zanda bulunma ve başkasının gizli ayıbını araştırma gibi İslam kardeşliğine zarar veren olumsuz davranışlar yasaklanır: **"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın..."**

Ayetin devamında ise toplumdaki en yaygın hastalıklardan biri olan gıybetin yani başkalarını arkadan çekiştirip dedikodu yapmanın çirkinliği etkili bir benzetmeyle anlatılır: **"...Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bakın bundan tiksindiniz!..."**

KONUŞALIM

Aşağıdaki hadis-i şerifi okuyarak arkadaşlarınızla gıybetin toplumdaki zararları hakkında konuşunuz.

Peygamber Efendimiz, bir gün sahabilere:

- ***Gıybet;*** *nedir, bilir misiniz? diye sordu.*

- Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dediler. Buyurdu ki:

- Gıybet mümin kardeşini, duyduğunda hoşlanmayacağı bir şekilde anmandır. Sahabilerden birinin:

- Söylediğim ayıp kendisinde varsa ne olur? diye sorması üzerine, Peygamber Efendimiz şu cevabı verdi:

- Eğer dediğin şey onda varsa gıybet etmiş olursun; yoksa yalan söylemiş, iftira etmiş olursun.

(Müslim, Birr, 70)

Üçüncü Bölüm (13-18. ayetler)

Bu bölümde, bütün insanların bir tek anne ve babadan yaratıldığı açıklandıktan sonra üstünlüğün soyda değil, Allah'ın emirlerine ve yasaklarına içtenlikle uymada olduğu haber verilmektedir. İnsan hayatında imanın ve Allah yolunda malıyla ve canıyla mücadele etmenin önemi vurgulanmaktadır. Surede, insana verilen en büyük nimetin İslam olduğu bildirilmektedir. Ayrıca sure, her şeyin bilgisinin Allah katında kayıtlı olduğunu belirten ayetle son bulmaktadır.

13. ayette; **"Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık..."** buyrularak bütün insanların aynı kökten geldiği bir tek anne ve babadan yaratıldığı hatırlatılır. Dolayısıyla yaratılış bakımından insanlar arasında bir üstünlük veya aşağılığın söz konusu olmadığı, yaratılıştaki farklılıkların sadece farklı kimliklerle tanınıp tanışma vesilesi olduğu bildirilir. Peşinden **"... Allah katında en değerliniz, O'na itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır..."** buyrularak üstünlüğün soyda değil, Allah'ın (c.c.) emirlerine ve yasaklarına içtenlikle uymada olduğu haber verilir.[107]

107 Komisyon, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 49.

14-17. ayetlerde imanın sözden ibaret olmadığına dikkat çekilir. Bir kimsenin iyi bir mümin olabilmesi için sahip olması gereken inanç ve davranışlardan bahsedilir.[108]

Ardından mümin olmanın Allah Teâlâ tarafından insana verilen en büyük nimet ve iyilik olduğu vurgulanır; **"Onlar İslam'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer doğru kimselerseniz sizi imana erdirmesinden dolayı Allah size lütufta bulunmuş oluyor."**[109]

18. ayette Allah'ın (c.c.) sınırsız bilgisine ve kulların gizli-açık bütün yaptıklarını gördüğüne dikkat çekilerek sure son bulur: **"Şüphesiz Allah, göklerin ve yerin gaybını bilir. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."**

BİLGİ KUTUSU

Hucurat suresinin 15. ayetine göre iyi bir müminde bulunması gereken özellikler:
1. İslam'ın bütün emir ve yasaklarının Allah'tan geldiğine kalbi ile iman etmiş olmak.
2. Bu inancında asla şüpheye düşmemek.
3. İslam'ı ve Müslümanları korumak, dinin güçlenmesi için çalışmak, Müslümanlara yönelik saldırılar karşısında malını ve gerektiğinde canını verebilmek.
(Komisyon, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 51.)

3. Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum (Neml 19)

Dua; insanın aracısız bir şekilde Allah (c.c.) ile konuşmasıdır. Dua kulluğun özü olarak nitelendirilir. Kur'an-ı Kerim "**(Rasûlüm) De ki: Duanız olmasa Rabb'im size ne diye değer versin..."**[110] buyurmaktadır. Allah (c.c.), kulunun yaptığı duaları işitir ve ona karşılık verir. Nitekim Yüce Rabb'imiz "**Bana dua edin duanıza cevap vereyim..."**[111] buyurmaktadır.

Kuran-ı Kerim'i okuduğumuzda oldukça çok duayla karşılaşırız. Çünkü dua, Allah'ın (c.c.), kulunu yalnız bırakmayacağının bir işaretidir. Bazı dualar maddi isteklere, bazı dualar sıkıntıların giderilmesine, bazı dualar ahiret mutluluğuna yöneliktir. Neml suresi 19. ayetteki dua ise bizleri ahlaki yönden olgunlaştırmaya yöneliktir.

Bu ayette insanın iyiliğine vurgu yapılmıştır. İnsan, Rabb'inden iyilik istemeli ve iyiliği yaşamada O'ndan destek beklemelidir. Ancak bu desteğin gerçekleşmesi için kulun adım atması gerekmektedir. Çünkü insan, kendisini değiştirmek istemedikçe, Allah (c.c.) onu değiştirmez. Bu **"...Bir toplum kendilerindeki özellikleri değiştirinceye kadar Allah, onlarda bulunanı değiştirmez..."**[112] ayeti ile ifade edilmiştir.

O halde dua sadece ellerin Allah'a (c.c.) açılıp karşılığının mucizevi bir şekilde gerçekleşeceği bir fiil değildir. Toprağa tohumu atmayan bir çiftçinin, ürünün bereketli olması için dua etmesi ne kadar anlamsızsa çalışmayan bir insanın başarılı olmak için sadece dua etmesi de o kadar anlamsızdır.

"...Ey Rabbim! Beni; bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın salih ameller işlemeye sevk et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!"
(Neml suresi, 19. ayet)

108 Komisyon, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 51.
109 Hucurat suresi, 17. ayet.
110 Furkan suresi, 77. ayet.
111 Mümin suresi, 60. ayet.
112 Rad suresi, 11. ayet.

Neml suresi 19. ayette aslında Rabbimiz bizi iyilik üzere dua etmeye yönlendirirken duygu, düşünce ve davranışlarımızla bizi eğitmektedir.

Aslında ayet bize ilk önce sahip olduğumuz tüm güzelliklerin Allah'tan (c.c.) olduğunu hatırlatmaktadır. Bunun için Allah'ın (c.c.) verdiği nimetlerden dolayı Allah'a (c.c.) şükretmek ve O'nun büyüklüğünün karşısında secde etmek gerekmektedir.

Ayette geçen "iyi kul" ifadesi ile Allah'ı (c.c.) bilen, kendisine verdiklerinden dolayı O'na şükreden ve yalnız O'na ibadet eden kişilerin kastedildiğini söyleyebiliriz.

DÜŞÜNELİM

Kendi davranışlarınızı ve arkadaşlarınızın davranışlarını Neml Sûresi 19. ayetine göre değerlendiriniz.

Allah (c.c.) bizleri iyi olmaya yönlendirirken vurgu yapılan husus insanın Allah'ın (c.c.) verdiklerinin farkına varmasıdır. İşte ayeti bu açıdan düşündüğümüzde, bizlere iyilik yapan insanlara teşekkür etmenin de bir ibadet olduğunu söyleyebiliriz.

İnsan sahip olduğu güzelliklerin Allah'tan (c.c.) geldiğine inanırsa bundan dolayı şımarmaz. Sahip olduğu zenginlikten dolayı arkadaşlarını küçük görmez. Çünkü bilir ki onu kendisine veren Allah'tır (c.c.).

İyi kulların arasında olmak için her şeyden önce iyi olmak gerekir. İyi olmak için Rabb'ine dua eden bir insan ilk önce iyilerle birlikte gezmeli ve onlarla vakit geçirmelidir. "Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim." sözü de buna işaret eder.

İnsanın anne babasına verilen nimetlere şükretmesinin istenmesi de önemlidir. Çünkü bizleri yaratan, Allah (c.c.); büyüten, anne babamızdır. Rabbimizin, anne babamıza verdiği şefkat, merhamet, sevgi olmasaydı güzel bir bebeklik ve çocukluk yaşayamazdık. İşte Rabb'imizin anne babamıza verdiği o güzel duygulardan dolayı da hem Allah'a (c.c.) şükretmeli hem de anne babamıza saygılı olmalıyız. Çünkü anne babasına saygılı olmayan bir insan iyi kullar arasına giremez.

Yüce Allah Neml suresi 19. ayette verilen nimetlere şükretmemizi isteyerek bize kendisini unutmamamız gerektiğini hatırlatmaktadır. Allah'ı (c.c.) unutan insan sahip olduklarının hepsine kendisi kavuştuğunu düşünür. Böylece bencilleşir ve iyilik yapmaktan uzaklaşır.

DEĞERLENDİRELİM

"Rızan için karşılıksız verenler
Rızan için gönüllere girenler
Müjdelenmiş kalp gözünden görenler
Müjdemi almaya sana yöneldim."

(M. Emin AY, Sana Yöneldim, Beyaz Dilekçe Albümü, 2014)

Yukarıdaki dörtlüğü iyi olmada duanın önemi açısından değerlendiriniz.

BULALIM

Allah'ın bize yapmamızı tavsiye ettiği güzel iş ve davranışları anlatan başka ayetler bulunuz.

4. Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: İslam, Takva, Sabır, Sulh

İslam

İslam; ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar gelen bütün peygamberlerin getirdiği dinin ortak adı, Allah'a (c.c.) bağlılığın, teslimiyetin ifadesidir. Bunun için Rabb'imiz, Kur'an-ı Kerim'de, kendisi katında geçerli dinin İslam olduğunu belirtmektedir: **"Allah nezdinde hak din İslam'dır..."**[113] İslam kelimesi kurtuluşa erme, emniyette olma, itaat etme, barış yapma gibi anlamlara gelmektedir. Şirkten uzaklaşıp Allah'ın (c.c.) birliğini ve Hz. Peygamber'in hak oluşunu kabul ederek Allah'ın (c.c.) emrine, peygamberlere uymaya İslam denilmektedir.

"Kıyamet gününde Kur'an-ı Kerim gelecek ve Allah Teâlâ'ya: 'Ya Rabb'i! Kur'an okuyan kimseyi şeref süsüyle süsle.' diyecek bunun üzerine Kur'an okuyan kimse şerefle süslenecek."

(Tirmizi, Fezailü'l-Kur'an, 18.)

NOT ALALIM

İslam, kelime anlamı olarak; boyun eğme, itaat, teslim olma, sulh ve barış yapma anlamlarına gelmektedir.

İslam; barışın, kardeşliğin, iyiliğin, adaletin toplumda yaygınlaşması için, Allah'ın (c.c.) insanlara göndermiş olduğu temel yaşam ilkeleridir. Allah'a (c.c.) inanan ve Müslüman olduğunu söyleyen insan kötülükten, haksızlıktan kaçınır.

İslam medeniyeti, ilk emri "Oku" olan bir medeniyettir. Bu medeniyetin müntesipleri okumaya, araştırmaya, düşünmeye önem verirler. Çünkü Kur'an-ı Kerim inananlarına okumalarını, düşünmelerini emretmektedir.

İslam'ı şekillendiren Kur'an ayetleridir. İlk gelen ayetlere baktığımızda İslam'ın okumadan sonra temizliğe ve kötülüklerden uzak durmaya önem verdiğini görmekteyiz. **"Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terk et. Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma."**[114]

DEĞERLENDİRELİM

Peygamberimiz'in yanına bir adam geldi. Ona:

"Ya Muhammed! Bana İslam'ın ne olduğunu söyle!' dedi.

Hz. Muhammed (s.a.v.); 'İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Kâbe'yi hac etmendir." buyurdu.

(Buhârî, İman, 1)

Hadisi Peygamberimiz'in İslam'ı tanımlaması açısından değerlendiriniz.

---

113 Al-i İmran suresi, 19. ayet.
114 Müddesir suresi, 4-6. ayetler.

Cibril hadisi olarak meşhur olan hadiste peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) İslam'ı tanımlarken; kötülükten kaçınmayı sağlayan namaza, sosyal adaleti sağlayan zekata, ihtiyaç sahiplerinin halinden anlamamızı sağlayan oruca ve dünya kardeşliğine götüren hac ibadetine vurgu yaptığını görürüz.

Yani İslam; Allah'a (c.c.) inandığını söyleyen insanların sosyal hayatta, O'nun emirlerinin karşılığını göstermeleridir.

İslam, dini denge dinidir. Dünya ve ahireti bir arada değerlendiren bir anlayışı ortaya koymaktadır. İslam'a göre insanların yaratılış amacı Allah'a (c.c.) ibadet etmektir. Çünkü Allah (c.c.), hiçbir şeyi boş yere ve anlamsız bir şekilde yaratmaz. İnsan bu dünya hayatına kendi isteğiyle gelmediği gibi kendi isteğiyle de gitmemektedir. O halde onu bu dünyaya getiren ve bu dünyadan götüren bir güç vardır. İşte bu güç Allah Teâlâdır.

Bizi en güzel şekilde yaratan Allah (c.c.), yaratılış gayemizi şöyle belirtmektedir; **"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."**[115]

Allah'a (c.c.) ibadet eden insanlar, her an O'nun kendilerini gördüğüne inandıkları için her türlü kötülükten de kaçınırlar.

Kısaca İslam, insanların iyilik, adalet ve huzur içinde yaşamaları için Allah'ın (c.c.) peygamberler aracılığıyla gönderdiği yaşam biçimidir.

Takva

Takva, Allah'ın (c.c.) sevgisini kaybetmekten korkarak, O'nun emirlerini yerine getirip, yasakladığı kötülükleri terk etmektir. Takvalı olan kişiye **muttaki** denir.[116]

NOT ALALIM

Takva kelime anlamı olarak; bilinçli davranma, dikkatli olma, sakınma, korkma, dini terim olarak ise Allah'ı görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde farzları, vacipleri hakkıyla yerine getirme; Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla nafileleri çokça yapma; sünnete uyma gibi anlamlara gelir.

Takva, Allah'a (c.c.) karşı edepli olmaktır.

Allah'ın (c.c.) her an bizi gördüğünün bilincinde olarak, O'nun hoşlanmadığı şeyleri yapmamaktır. Takva kavramında öne çıkan davranış, Allah'a (c.c.) karşı saygıdır. Yani Allah'a (c.c.) inandığını söyleyen bir insan, O'nun sevgisini kaybetmekten korkuyorsa ve bunun için de zararlı alışkanlıklardan uzak durabiliyorsa ona muttaki denilir.

Bu bakış açısı aslında insanlık için adaletin gerçekleşmesini sağlayacak bir ışıktır. Çünkü Rabbimiz tüm insanların aynı anne babadan yaratıldığını, farklı topluluklara ayrıldığını açıkladıktan sonra üstünlüğün takvada olduğunu ifade etmiştir: **"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeydenhaberdardır."**[117]

115 Zâriyât suresi, 56. ayet.
116 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 436.
117 Hucurat suresi, 13. ayet.

Takva sahibi insan yaptıklarının bir gün mutlaka karşısına çıkacağını bilir. Trafik kurallarına uymayanlar, kırmızı ışıkta geçerken ilk önce trafik polisi olup olmadığına bakarlar. Sonra mobese kameralarına bakarlar. İkisi de yoksa kaza yapma riskini düşünmeden kırmızı ışıkta geçerler. Oysa Allah'a (c.c.) inanan takva sahibi insan, başkalarına zarar verecek hiçbir davranışa yönelmez. Trafik polisinin olup olmaması, mobese kamerasının bulunup bulunmaması önemli değildir. O, bilir ki Allah (c.c.) mutlaka yaptıklarını bir gün karşısına çıkaracaktır:

> *"...Allah katında en değerli olanınız O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır..."*
>
> *(Hucurat suresi, 13. ayet)*

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."[118]

Bizler, soğuk ve sıcaktan etkilenmemek için yaz ve kış elbiselerimizi mevsime uygun bir şekilde giyiniriz. İşte takva elbisesi de bizi kötülüklere karşı korumaktadır. Yalana karşı dilimizi muhafaza etmek, başkasının eşyasını izinsiz almaya karşı elimizi korumak, harama karşı gözümüzü engellemek takva elbisesiyle süslenmektir. **"Ey Âdem'in evlatları! Bakın size edep yerlerinizi örteceğiniz giysi, süsleneceğiniz elbise indirdik. Fakat unutmayın ki en güzel elbise, takva elbisesidir. İşte bunlar Allah'ın ayetlerindendir. Olur ki insanlar düşünür de ders alırlar".** [119]

Takva; güzel ve iyilik üzere bir yaşam için güzel bir elbisedir. Muttaki insanlar, kötülüklerden kaçınıp, iyilerin arasında olmaya çalışırlar.

Sabır

Sabır; tutma, engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme gibi anlamlara gelmektedir. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında Allah'a (c.c.) sığınıp güvenmeye ve bu zor durumlara karşı dayanma gücüne **sabır** denilmektedir. [120]

Kur'an-ı Kerim'i okuduğumuzda yaşadığımız hayatın imtihan olduğunu görürüz. Rabbimiz bizleri dünya hayatında imtihan etmektedir. Bu hususu ise ayette şöyle belirtmektedir: **"Allah, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır."** [121]

> DEĞERLENDİRELİM
>
> *"Allah'ın en sevdiği ibadet, az da olsa sürekli olanıdır."*
>
> (Buhârî, İman, 32.)
>
> **Peygamberimiz'in bu sözünü bir işte sabırlı olmanın mahiyeti açısından değerlendiriniz.**

İmtihan çoğu zaman zordur. İşte sabır, bu konuda bizleri hayatta başarılı olma yönünde kararlı kılan bir duygudur. Sabır zorlukların, sıkıntıların karşısında yılgınlık göstermemek ve karamsarlığa düşmemektir.

118 Haşr suresi, 18. ayet.
119 Araf suresi, 26. ayet.
120 Komisyon, Dini Terimler Sözlüğü, s. 392.
121 Mülk suresi, 2. ayet.

Amaçlarımıza ulaşma yolunda önümüze çıkan zorluklarla mücadele etmekte kararlı olunmalıdır. Sabrın mahiyetiyle ilgili Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: **"Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır. Boş kaldın mı hemen (başka) işe koyul."**[122]

Zorlukları aşmada önemli olan bir gün çok çalışıp bir gün hiç çalışmamak değil, bir işi az da olsa sürekli yapmak, o işin üstesinden gelmektir. Bunun için inanan bir insan sorumluluklarını yerine getirirken yılgınlıktan kaçınmalıdır.

Belâ, musibet, ölüm gibi olaylar karşısında sağduyuyu kaybetmeden, dayanıklı olunmalıdır. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de bu hususla ilgili olarak şöyle buyurmaktadır; **"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. Sabredenleri müjdele!"** [123]

*"**Sabır,** acı bir olayın yaptığı sarsıntıya karşı ilk anda gösterilen tahammüldür."*
(Buhârî, Cenâiz, 32.)

Rabbimiz bizleri dünya hayatının imtihanında birtakım sıkıntılarla deneyecektir. Bu imtihanda başarılı olmanın yolu, sıkıntılardan dolayı kahretmek ve isyana yönelmek değildir. Bilakis sıkıntıları dirayetle karşılamaktır.

Yaşadığımız hayatta her şeyin istediğimiz gibi olmadığını görür, belki de olmayacağının bir göstergesi olarak farklı olaylarla karşılaşırız. İşte insanın acizliğinin farkına varması, tedbirini aldığı halde karşılaştığı sıkıntılara tahammül etmesi, sabretmesi iyi bir Müslüman olduğunun göstergesidir.

Sulh

İnsanlar yaşadıkları toplumda huzur, barış ve kardeşlik isterler. Kargaşadan uzak bir hayat sulh ile mümkündür. Bunun için Rabbimiz bizi barışa, kardeşliğe davet etmektedir: **"Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve esenliğe (İslam'a) girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin. Çünkü o, size apaçık düşmandır."**[124]

Sulh barıştır. Sulh huzurdur. Sulh kardeşliktir. Sulh kötülükten uzak durmaktır. Kötülüğe yönelenler sulhu bozan insanlardır. İnsanların arasını açarak, fitne ve fesat çıkaran insanlar barış ortamına zarar verirler.

Bunun için Peygamberimiz Efendimiz; *"Birbirinizle ilginizi kesmeyiniz, sırt dönmeyiniz, kin tutmayınız ve haset etmeyiniz. Ey Allah´ın kulları, kardeş olunuz. Bir Müslümanın, din kardeşini üç günden fazla terk edip küs durması helâl değildir."*[125] buyurmaktadır.

DEĞERLENDİRELİM

"Bir mü´minin, din kardeşini üç günden fazla terk edip küs durması helâl değildir. Üç gün geçmişse onunla karşılaşıp selâm versin. Eğer selâmını alırsa her ikisi de sevapta ortak olurlar. Yok eğer selâmını almazsa almayan günaha girmiş olur. Selâm veren ise küs durmaktan çıkmış olur."

(Ebû Davûd, Edep, 47)

Yukarıdaki hadis-i şerifi insanlar arası ilişki açısından değerlendiriniz.

122 İnşirah suresi, 5-7. ayetler.
123 Bakara suresi, 155. ayet.
124 Bakara suresi, 208. ayet.
125 Buhârî, Edep, 57.

Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de bizlere kardeşler arasında nasıl davranılması gerektiğini açık bir şekilde belirtmektedir: **"Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz."** [126]

Allah'ın (c.c.) rahmetine ermek, kardeşler arasında barış ve anlayıştan geçmektedir. Birbirimizi kıracak, üzecek kaba ve kötü davranışlardan, hoşlanılmayan lakaplardan uzak durmak sulh için önemli adımlardır.

Barış çok çeşitlidir. Bu konuyu, ailede, okulda, toplumda ve dünyada olmak üzere dört başlık altında ele alabiliriz. Ailede; anne baba arasında, kardeşler arasında, anne baba ve çocuklar arasında barış oldukça önemlidir. Anne babanın sulh içinde olması ailede huzuru sağlayacaktır. Kavga edilen bir ailede çocuklar mutlu olmayacaktır.

Okulda arkadaşlar arasında barış önemlidir. Arkadaşlar birbirine karşı hata yapabilir, belki de birbirine kızabilirler. Ama bu küslük uzatılmadan hemen özür dilenmelidir. Özür dilenen kişi de özrü kabul etmelidir.

Toplumda sulh; farklı düşüncelere sahip insanlar arasında, anlayış ve hoşgörünün hakim olmasıdır. Bizler makine değiliz. Farklı düşünebiliriz. Ancak farklı düşüncelerimiz birbirimize karşı nefret ve düşmanlık duygusu oluşturmamalıdır.

Dünyada barış ise; ülkeler arası anlaşmalara riayet edilmesi ve masum insanların öldürülmemesi açısından önemlidir.

126 Hucurat suresi, 10. ayet.

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Aşağıda verilen ayetler ile Kur'an-ı Kerim'in temel konularından hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

a) Tevhid: **"Ad kavmine de kardeşleri Hûd'u (gönderdik). O, dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahnız yoktur..."**[127]

b) Risalet: **"...Ben âlemlerin Rabbinin gönderdiği bir elçiyim. Size, Rabbimin vahyettiklerini duyuruyorum ve ben sizin için güvenilir bir nasihatçiyim."**[128]

c) Ahiret: **"Sûr'a üflenince, Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde ve yerde ne varsa hepsi ölecektir. Sonra ona bir daha üflenince, bir de ne göresin, onlar ayağa kalkmış bakıyorlar!"** [129]

d) İbadet: **"Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve esnliğe (İslam'a) girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin. Çünkü o, size apaçık düşmandır."**[130]

2. Aşağıdakilerden hangisi Hucurat suresinde ele alınan konulardan biri değildir?

a) Müslümanlara, kendilerine ulaşan haberler ve aralarında çıkan anlaşmazlıklar konusunda nasıl hareket etmeleri gerektiği bildirilmektedir.

b) Bütün insanların bir tek anne ve babadan yaratıldığı açıklandıktan sonra üstünlüğün soyda değil, Allah'ın (c.c.) emirlerine ve yasaklarına içtenlikle uymada olduğu haber verilmektedir.

c) İnsana verilen en büyük nimetin İslam olduğunu bildirir.

d) Komşu hakkı ve sorumluluğu üzerinde durarak komşuluk ilişkileriyle ilgili ilkeler verir.

3. Peygamberlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

a) Peygamberler Allah (c.c.) tarafından seçilen insanlardır.

b) Peygamberler olağanüstü varlıklardır.

c) Peygamberler toplumda örnek, dürüst ve güvenilir insanlardır.

d) Peygamberler Allah tarafından mucizelerle desteklenmiştir.

---

127 Araf suresi, 65. ayet.
128 Araf suresi, 67-68. ayetler.
129 Zümer suresi, 68. ayet.
130 Bakara suresi, 208. ayet.

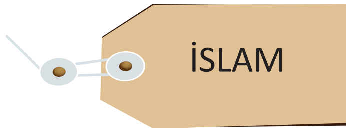
B. Aşağıdaki bilgilerin yanındaki kutucuğa doğru ise (d) işaretini yanlış ise (y) işaretini koyunuz.

1 (.....) Allah'a (c.c.) inandığını söyleyen bir insan, O'nun sevgisini kaybetmekten korkuyorsa ve bu sebeple zararlı alışkanlıklardan uzak durabiliyorsa takvanın gereklerini yapıyor demektir.

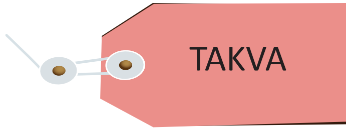
2 (.....) Kur'an-ı Kerim'de sadece Hz. Yakup (a.s.) güçlü, anlayışlı, ahiret yurduna bağlı, seçkin kimse olarak övülmüştür.

3 (.....) Allah'a (c.c.) inanan ve Müslüman olduğunu söyleyen insan kötülükten, haksızlıktan kaçınmalıdır.

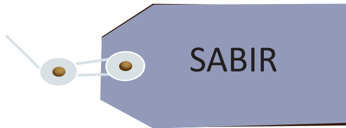
C. Aşağıdaki kavramlar ve tanımları eşleştiriniz.

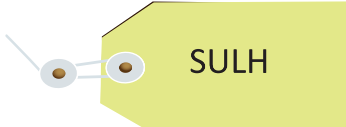
Allah'ın sevgisini kaybetmekten korkarak, O'nun emirlerini yerine getirip, yasakladığı kötülükleri terk etmektir.

Barış, kardeşlik, huzur ve toplumsal düzenin sağlanması.

İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar gelen bütün peygamberlerin getirdiği dinin ortak adıdır.

Zorlukların, sıkıntıların karşısında yılgınlık göstermemek ve karamsarlığa düşmemektir.

D. Aşağıdaki sure kimliğini doldurunuz.

SURENİN KİMLİĞİ

Adı:	Hucurat suresi
Ayet Sayısı:	
Kur'an'daki Yeri:	
İniş Zamanı:	

E. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Sabır ne anlama gelmektedir?

2. Kur'an-ı Kerim'de hangi konularla ilgili bilgiler bulabilirsiniz?

3. Neml suresi, 19. ayette yer alan dua nedir?

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Bir tecvid kitabından vakıf, ibtida, vasıl kelimelerinin anlamını ve Kur'an-ı Kerim'de bunları ifade eden işaretlerin neler olduğunu öğreniniz.
2. Kur'an-ı Kerim'de kaç tane secde ayeti olduğunu, sure adları ve ayet numaraları ile birlikte tespit ediniz.
3. Bir Kur'an-ı Kerim mealinden Asr suresinin anlamını okuyunuz.

Nebe Suresi Okuma Etkinlikleri

HEP BİRLİKTE OKUYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

SIRA BENDE

Yüzünden okuyacağınız bölümdeki her bir ayeti, öğretmeninizin belirlediği sıraya göre okuyunuz.

ALTINI ÇİZELİM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. Dinleme esnasında tespit edebildiğiniz tecvid kurallarının altını, kurşun kalemle çiziniz.

اِنَّ لِلْمُتَّق۪ينَ مَفَازًاۙ ﴿٣١﴾ حَدَٓائِقَ وَاَعْنَابًاۙ ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ اَتْرَابًاۙ ﴿٣٣﴾
وَكَأْسًا دِهَاقًاۜ ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ ف۪يهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًاۚ ﴿٣٥﴾ جَزَٓاءً مِنْ رَبِّكَ
عَطَٓاءً حِسَابًاۙ ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا
يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًاۚ ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّاۜ لَا يَتَكَلَّمُونَ
اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ فَمَنْ
شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾ اِنَّٓا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَر۪يبًاۚ يَوْمَ يَنْظُرُ
الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَن۪ي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

صدق الله العظيم

5. Nebe Suresi

الجزء ٣٠

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ النَّبَأِ اٰيَاتُهَا ٤٠

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۚ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظ۪يمِ ﴿٢﴾ اَلَّذ۪ي هُمْ ف۪يهِ مُخْتَلِفُونَ ۜ
﴿٣﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۙ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ
مِهَادًا ۙ ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ۖ ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ۙ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا
نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۙ ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ۙ ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۖ
﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۙ ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۖ ﴿١٣﴾
وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۙ ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِه۪ حَبًّا وَنَبَاتًا ۙ
﴿١٥﴾ وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًا ۜ ﴿١٦﴾ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ م۪يقَاتًا ۙ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ
فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْوَاجًا ۙ ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ۙ
﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۜ ﴿٢٠﴾ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۙ
﴿٢١﴾ لِلطَّاغ۪ينَ مَاٰبًا ۙ ﴿٢٢﴾ لَابِث۪ينَ ف۪يهَا اَحْقَابًا ۚ ﴿٢٣﴾ لَا يَذُوقُونَ ف۪يهَا
بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۙ ﴿٢٤﴾ اِلَّا حَم۪يمًا وَغَسَّاقًا ۙ ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾
اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۙ ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًا ۜ ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ
شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۙ ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَز۪يدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

HEP BİRLİKTE OKUYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. Öğretmeninizle birlikte okuduğunuz bölümdeki tecvit kurallarını tesbit ediniz. Belirlediğiniz tecvid kurallarını açıkladıktan sonra, harfleri mahreçlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın, yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Okuma ve tecvid hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نُودِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا
اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
﴿٩﴾ فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ
فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَث۪يرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَاِذَا
رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوًاۨ انْفَضُّٓوا اِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَٓائِمًاۜ قُلْ مَا عِنْدَ
اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِۜ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِق۪ينَ ﴿١١﴾

صَدَقَ اللّٰهُ الْعَظ۪يمُ

مَدَنِيَّةٌ سُورَةُ الْجُمُعَةِ اٰيَاتُهَا ١١

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ
الْعَزٖيزِ الْحَكٖيمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذٖي بَعَثَ فِي الْاُمِّيّٖنَ رَسُولًا مِنْهُمْ
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكّٖيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفٖي ضَلَالٍ مُبٖينٍ ﴿٢﴾ وَاٰخَرٖينَ مِنْهُمْ لَمَّا
يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ ﴿٣﴾ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ
مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ ﴿٤﴾ مَثَلُ الَّذٖينَ حُمِّلُوا
التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا بِئْسَ
مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمٖينَ ﴿٥﴾ قُلْ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ هَادُوا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَٓاءُ
لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٦﴾ وَلَا
يَتَمَنَّوْنَهُٓ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدٖيهِمْ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِالظَّالِمٖينَ ﴿٧﴾
قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذٖي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقٖيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ
اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۚ ﴿٦٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٦٩﴾
فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ۚ ﴿٧٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٧١﴾ حُورٌ
مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۚ ﴿٧٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٧٣﴾ لَمْ
يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَٓانٌّ ۚ ﴿٧٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ
﴿٧٥﴾ مُتَّكِئِينَ عَلٰى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ۚ ﴿٧٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

Rahman Suresi Okuma Etkinlikleri

HEP BİRLİKTE OKUYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

SIRA BENDE

Yüzünden okuyacağınız bölümdeki her bir ayeti, öğretmeninizin belirlediği sıraya göre okuyunuz.

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰيهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاص۪ي وَالْاَقْدَامِۚ ﴿٤١﴾
فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّت۪ي يُكَذِّبُ بِهَا
الْمُجْرِمُونَۢ ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَم۪يمٍ اٰنٍۚ ﴿٤٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ۟ع ﴿٤٥﴾ وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّه۪ جَنَّتَانِۚ ﴿٤٦﴾ فَبِاَيِّ
اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۙ ﴿٤٧﴾ ذَوَاتَٓا اَفْنَانٍۚ ﴿٤٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾ ف۪يهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِۚ ﴿٥٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾ ف۪يهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِۚ ﴿٥٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾ مُتَّكِـ۪ٔينَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَٓائِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍۜ وَجَنَا
الْجَنَّتَيْنِ دَانٍۚ ﴿٥٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾ ف۪يهِنَّ قَاصِرَاتُ
الطَّرْفِۙ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَٓانٌّۚ ﴿٥٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِۚ ﴿٥٧﴾ كَاَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُۚ ﴿٥٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَٓاءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُۚ ﴿٦٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِۚ ﴿٦٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِۙ ﴿٦٣﴾ مُدْهَٓامَّتَانِۚ ﴿٦٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٦٥﴾
ف۪يهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِۚ ﴿٦٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٦٧﴾

ف۪يهِمَا

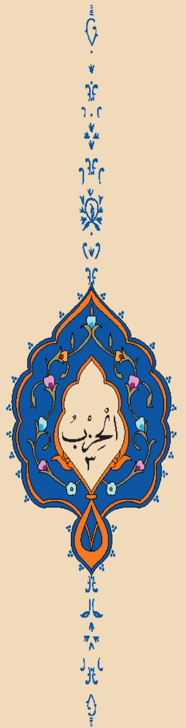
رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِۚ ﴿١٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿١٨﴾ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِۙ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِۚ ﴿٢٠﴾
فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُۚ
﴿٢٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاٰتُ فِي
الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِۚ ﴿٢٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ع ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ
عَلَيْهَا فَانٍۚ ﴿٢٦﴾ وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِۚ ﴿٢٧﴾ فَبِاَيِّ
اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾ يَسْـَٔلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ كُلَّ
يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍۚ ﴿٢٩﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ لَكُمْ
اَيُّهَ الثَّقَلَانِۚ ﴿٣١﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ
وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
فَانْفُذُواۜ لَا تَنْفُذُونَ اِلَّا بِسُلْطَانٍۚ ﴿٣٣﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
﴿٣٤﴾ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِۚ ﴿٣٥﴾
فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَٓاءُ فَكَانَتْ
وَرْدَةً كَالدِّهَانِۚ ﴿٣٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا
يُسْـَٔلُ عَنْ ذَنْبِه۪ٓ اِنْسٌ وَلَا جَٓانٌّۚ ﴿٣٩﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

3. Rahmân Suresi

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الرَّحْمٰنِ اٰيَاتُهَا ٧٨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ
الْبَيَانَ ﴿٤﴾ اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ
وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾ وَالسَّمَٓاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْم۪يزَانَ
﴿٧﴾ اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْم۪يزَانِ ﴿٨﴾ وَاَق۪يمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
وَلَا تُخْسِرُوا الْم۪يزَانَ ﴿٩﴾ وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ﴿١٠﴾
ف۪يهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَالْحَبُّ ذُو
الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾
خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَٓانَّ
مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ

Hucurat Suresi Okuma Etkinlikleri

HEP BİRLİKTE OKUYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. Öğretmeninizle birlikte okuduğunuz bölümdeki tecvit kurallarını tesbit ediniz. Belirlediğiniz tecvid kurallarını açıkladıktan sonra, harfleri mahreçlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın, yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Okuma ve tecvid hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَث۪يراً مِنَ الظَّنِّۘ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
اِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضاًۜ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ
اَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ اَخ۪يهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ
تَوَّابٌ رَح۪يمٌ ﴿١٢﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوباً وَقَبَٓائِلَ لِتَعَارَفُواۜ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ
اَتْقٰيكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ خَب۪يرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ
تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْا۪يمَانُ ف۪ي قُلُوبِكُمْۜ
وَاِنْ تُط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـٔاًۜ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٤﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ ثُمَّ
لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِۜ اُو۬لٰٓئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِد۪ينِكُمْۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ
عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْا۪يمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿١٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ
يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ بَص۪يرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٥﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ جَٓاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوٓا
اَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾
وَاعْلَمُوٓا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ
لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ
اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾
فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾ وَاِنْ طَٓائِفَتَانِ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰيهُمَا عَلَى
الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتّٰى تَفِٓيءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ فَاِنْ فَٓاءَتْ
فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰٓى
اَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَٓاءٌ مِنْ نِسَٓاءٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ
الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

2. Hucurat Suresi

مَدَنِيَّةٌ سُورَةُ الْحُجُرَاتِ اٰيَاتُهَا ١٨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاتَّقُوا
اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ ﴿١﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُٓوا
اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ اِنَّ
الَّذ۪ينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ امْتَحَنَ
اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰىۜ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿٣﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ
يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَٓاءِ الْحُجُرَاتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

وَلَوْ اَنَّهُمْ

وَالَّذٖينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ
الَّتٖى حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ
يَلْقَ اَثَامًاۙ ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ
فٖيهٖ مُهَانًاۗ ﴿٦٩﴾ اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا
فَاُو۬لٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَاتٍۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا
رَحٖيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاِنَّهُ يَتُوبُ اِلَى
اللّٰهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذٖينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَۙ وَاِذَا مَرُّوا
بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذٖينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِاٰيَاتِ
رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذٖينَ
يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ
وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقٖينَ اِمَامًا ﴿٧٤﴾ اُو۬لٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فٖيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًاۙ ﴿٧٥﴾ خَالِدٖينَ
فٖيهَاۜ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ
رَبّٖى لَوْلَا دُعَٓاؤُكُمْۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّراً وَنَذِيراً ﴿٥٦﴾ قُلْ مَٓا اَسْـَٔلُكُمْ
عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَٓاءَ اَنْ يَتَّخِذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيلاً ﴿٥٧﴾
وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذٖى لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهٖ ۜ وَكَفٰى بِهٖ
بِذُنُوبِ عِبَادِهٖ خَبِيراً ۚ ﴿٥٨﴾ اَلَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَا فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ اَلرَّحْمٰنُ
فَسْـَٔلْ بِهٖ خَبِيراً ﴿٥٩﴾ وَاِذَا قٖيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا
وَمَا الرَّحْمٰنُ ۗ اَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُوراً ۩ ﴿٦٠﴾ تَبَارَكَ
الَّذٖى جَعَلَ فِى السَّمَٓاءِ بُرُوجاً وَجَعَلَ فٖيهَا سِرَاجاً وَقَمَراً
مُنٖيراً ﴿٦١﴾ وَهُوَ الَّذٖى جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرَادَ
اَنْ يَذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُوراً ﴿٦٢﴾ وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذٖينَ
يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْناً وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا
سَلَاماً ﴿٦٣﴾ وَالَّذٖينَ يَبٖيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً وَقِيَاماً ﴿٦٤﴾ وَالَّذٖينَ
يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۗ اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ
غَرَاماً ۗ ﴿٦٥﴾ اِنَّهَا سَٓاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَاماً ﴿٦٦﴾ وَالَّذٖينَ اِذَٓا
اَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَاماً ﴿٦٧﴾

وَالَّذٖينَ

اَمْ تَحْسَبُ اَنَّ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ اَوْ يَعْقِلُونَۜ اِنْ هُمْ اِلَّا
كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيلاًۚ ﴿٤٤﴾ اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ
مَدَّ الظِّلَّۚ وَلَوْ شَٓاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِناًۚ ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ
دَلِيلاًۙ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضاً يَسِيراً ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذٖى جَعَلَ
لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاساً وَالنَّوْمَ سُبَاتاً وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوراً ﴿٤٧﴾
وَهُوَ الَّذٖٓى اَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْراً بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖۚ وَاَنْزَلْنَا
مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً طَهُوراًۙ ﴿٤٨﴾ لِنُحْيِيَ بِهٖ بَلْدَةً مَيْتاً وَنُسْقِيَهُ
مِمَّا خَلَقْنَٓا اَنْعَاماً وَاَنَاسِيَّ كَثٖيراً ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ
لِيَذَّكَّرُواۘ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوراً ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا
لَبَعَثْنَا فٖى كُلِّ قَرْيَةٍ نَذٖيراًۘ ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِعِ الْكَافِرٖينَ وَجَاهِدْهُمْ
بِهٖ جِهَاداً كَبٖيراً ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذٖى مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ
فُرَاتٌ وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخاً وَحِجْراً
مَحْجُوراً ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذٖى خَلَقَ مِنَ الْمَٓاءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً
وَصِهْراًۜ وَكَانَ رَبُّكَ قَدٖيراً ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا
لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْۜ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلٰى رَبِّهٖ ظَهٖيراً ﴿٥٥﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ اِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ تَفْسِيرًاۜ
﴿٣٣﴾ اَلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلٰى وُجُوهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَۙ اُو۬لٰٓئِكَ شَرٌّ
مَكَانًا وَاَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
وَجَعَلْنَا مَعَهُٓ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًاۚ ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَٓا اِلَى
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًاۜ ﴿٣٦﴾
وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ اٰيَةًۜ وَاَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًاۚ ﴿٣٧﴾ وَعَادًا
وَثَمُودَا۬ وَاَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾
وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَۘ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ
اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِٓي اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِۜ اَفَلَمْ يَكُونُوا
يَرَوْنَهَاۚ بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾ وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ
يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًاۜ اَهٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللّٰهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾ اِنْ
كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَٓا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَاۜ وَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ اَرَاَيْتَ
مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُۜ اَفَاَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًاۙ ﴿٤٣﴾

وَقَالَ الَّذٖينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ
اَوْ نَرٰى رَبَّنَاۜ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فٖٓى اَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبٖيرًا
﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمٖينَ وَيَقُولُونَ
حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَٓا اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ
هَبَٓاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا
وَاَحْسَنُ مَقٖيلًا ﴿٢٤﴾ وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَٓاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ
الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزٖيلًا ﴿٢٥﴾ اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍنِ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِۜ وَكَانَ
يَوْمًا عَلَى الْكَافِرٖينَ عَسٖيرًا ﴿٢٦﴾ وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ
يَقُولُ يَا لَيْتَنٖى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبٖيلًا ﴿٢٧﴾ يَا وَيْلَتٰى
لَيْتَنٖى لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلٖيلًا ﴿٢٨﴾ لَقَدْ اَضَلَّنٖى عَنِ الذِّكْرِ
بَعْدَ اِذْ جَٓاءَنٖىۜ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْاِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾ وَقَالَ
الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾
وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمٖينَۜ وَكَفٰى بِرَبِّكَ
هَادِيًا وَنَصٖيرًا ﴿٣١﴾ وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ
جُمْلَةً وَاحِدَةًۚ كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهٖ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتٖيلًا ﴿٣٢﴾

اِذَا رَاَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظاً وَزَفِيراً ﴿١٢﴾
وَاِذَٓا اُلْقُوا مِنْهَا مَكَاناً ضَيِّقاً مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ
ثُبُوراًۜ ﴿١٣﴾ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوراً وَاحِداً وَادْعُوا ثُبُوراً
كَثِيراً ﴿١٤﴾ قُلْ اَذٰلِكَ خَيْرٌ اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ
الْمُتَّقُونَۜ كَانَتْ لَهُمْ جَزَٓاءً وَمَصِيراً ﴿١٥﴾ لَهُمْ فِيهَا مَا
يَشَٓاؤُ۫نَ خَالِدِينَۜ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْداً مَسْؤُ۫لاً ﴿١٦﴾ وَيَوْمَ
يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَقُولُ ءَاَنْتُمْ
اَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَۜ ﴿١٧﴾ قَالُوا
سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَٓا اَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ
اَوْلِيَٓاءَ وَلٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاٰبَٓاءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَۚ
وَكَانُوا قَوْماً بُوراً ﴿١٨﴾ فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَۙ فَمَا
تَسْتَطِيعُونَ صَرْفاً وَلَا نَصْراًۚ وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ
عَذَاباً كَبِيراً ﴿١٩﴾ وَمَٓا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ اِلَّٓا
اِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْاَسْوَاقِۜ وَجَعَلْنَا
بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةًۜ اَتَصْبِرُونَۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيراً ع ﴿٢٠﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اٰلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا
يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَلَا حَيٰوةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اِنْ
هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌۨ افْتَرٰيهُ وَاَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُونَۚ فَقَدْ جَٓاؤُ۫
ظُلْمًا وَزُورًاۚ ﴿٤﴾ وَقَالُٓوا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ
تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَاَص۪يلًا ﴿٥﴾ قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذ۪ي يَعْلَمُ
السِّرَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَح۪يمًا
﴿٦﴾ وَقَالُوا مَا لِهٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْش۪ي
فِي الْاَسْوَاقِۜ لَوْلَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذ۪يرًاۙ ﴿٧﴾
اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَاۜ وَقَالَ
الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ
ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَط۪يعُونَ سَب۪يلًا ﴿٩﴾
تَبَارَكَ الَّذ۪ٓي اِنْ شَٓاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذٰلِكَ جَنَّاتٍ
تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۙ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾ بَلْ
كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَاَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَع۪يرًاۚ ﴿١١﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

I. OKUNACAK SURE VE AYETLER

1. Furkan Suresi

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الْفُرْقَانِ اٰيَاتُهَا ٧٧

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذٖى نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهٖ لِيَكُونَ لِلْعَالَمٖينَ نَذٖيرًا
١ اَلَّذٖى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ شَرٖيكٌ فِى الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدٖيرًا ٢

وَاتَّخَذُوا

Furkan Suresi Okuma Etkinlikleri

HEP BİRLİKTE OKUYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, CD, mp3 veya öğretmeninizden dinleyiniz. Öğretmeninizle birlikte okuduğunuz bölümdeki tecvit kurallarını tesbit ediniz. Belirlediğiniz tecvid kurallarını açıkladıktan sonra, harfleri mahreçlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın, yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Okuma ve tecvid hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

II. TECVİT BİLGİSİ*

1. İdgamlar

İdgam, sözlükte gizlemek, bir şeyi bir yere koymak anlamına gelmektedir. Terim olarak ise **idgam**, sakin bir harfi kendisinden sonra gelen harekeli harfe katarak şeddeli okumak anlamına gelir.

Altı çeşit idgam vardır. Bunlardan idgam-ı mea'l-gunne ve idgam-ı bila-gunne tenvin veya sakin nun ile ilgili idgamdır. Diğer idgamlar ise harflerle ilgilidir.

İDGAM ÇEŞİTLERİ

1- İdgam-ı meal-gunne
2- İdgam-ı bila-gunne
3- İdgam-ı misleyn
4- İdgam-ı mütecaniseyn
5- İdgam-ı mütekaribeyn
6- İdgam-ı şemsiyye

GUNNE

Genizden söylemek, sesi burundan çıkarır gibi okumak, burundan gelen ses demektir.

1.1. İdgam-ı Mea'l-gunne

Kelime olarak gunneli idgam demektir. Terim olarak ise tenvin veya sakin nundan sonra يَمْنُو harflerinden (ى م ن و) biri geldiğinde sakin olan harfi bu harflere katarak yani şeddeliymiş gibi okuyarak yapılan idgamdır.

İdgam-ı mea'l-gunnede;

1. Tenvin veya sakin nun, kendinden sonraki harfe katılarak şeddelenir ve gunneli olarak okunur.
2. Gunneli okuyuş bir buçuk elif miktarı tutulur.

NOT EDELİM

İdgam-ı mea'l-gunnede sakin nun ile يَمْنُو harflerinin farklı kelimelerde olması şart olduğu için دُنْيَا قِنْوَانٌ صِنْوَانٌ بُنْيَانٌ kelimelerinde idgam yapılmaz. İzharlı okunur.

* Bu kitaptaki tecvid bilgileri Asım kıraatının Hafs rivayetine göre hazırlanmıştır. Tutma ve uzatma ölçüleri ise tertil okuyuş ölçüsüne göre hazırlanmıştır.

NOT EDELİM

Genizden gelen sese **gunne** denir.

Örnek: مَنْ يَعْمَلْ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin nun vardır.
- Sakin nundan sonra ye (ى) harfi geldiği için idgam-ı me'al-gunne olmuştur.
- Bu durumda, nun harfi ye harfine katılarak şeddelenir (مَيَّعْمَلْ).
- "ye" harfi gunnelenir.
- Ses genizden getirilerek bir buçuk elif miktarı tutulur.

AÇIKLAYALIM - YORUMLAYALIM

حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا   نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ   مَنْ يَشَٓاءُ

Yukarıda geçen idgam-ı mea'l-gunneleri örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

1.2. İdgam-ı Bila-gunne

Kelime olarak gunnesiz idgam demektir. Terim olarak ise tenvin veya sakin nundan sonra ل ر kısaca لَرْ harflerinden biri geldiğinde gunne yapmadan ل ر harflerini şeddeliymiş gibi okumak demektir.

İdgam-ı bila-gunnede;

1. Tenvin veya sakin nun, kendinden sonraki harfe katılarak şeddelenir.
2. Şeddelenen idgam harfi gunnesiz okunur.

Örnek: مِنْ لَدُنْكَ

Bu örnekte;

- Birinci kelimenin sonunda sakin nun (نْ) vardır.
- Sakin nundan sonra lam (ل) harfi gelmiştir.
- Bu durumda idgam-ı bila-gunne olur.
- Sakin nun, lam harfine katılarak şeddelenir (مِلَّدُنْكَ).
- Gunne yapılmaz.

AÇIKLAYALIM - YORUMLAYALIM

مُصَدِّقًا لِمَا　　مِنْ رَبِّكُمْ　　غَفُورٌ رَحِيمٌ　　لَاٰيَةً لَكُمْ　　مِدَادًا لِكَلِمَاتِهِ

Yukarıda geçen idgam-ı bila-gunneleri örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

2. Sakin Mim'in Okunuş Şekilleri

"Cezimli mim" (مْ) harfine "sakin mim" denir. Sakin mimin okunuşuyla ilgili üç tecvid kuralı vardır:

1- İdgam-ı misleyn meal-gunne
2- Sakin mim'in izharı (İzhar-ı şefevî)
3- Dudak ihfası (İhfa-i şefevî)

1. Sakin mimden sonra harekeli bir mim harfi gelirse **idgam-ı misleyn mea'l-gunne** olur.

- İki mim harfi birbirine katılarak şeddelenir.
- Şeddeli mim harfi gunneli okunur.
- Gunneli okuyuş, bir buçuk elif miktarı tutularak yapılır.

وَهُمْ مُؤْمِنُونَ örneğinde olduğu gibi iki mim harfi birbirine katılarak şeddeli ve gunneli olarak okunur.

2. Sakin mimden sonra mim ve be'nin dışındaki harflerden biri gelirse **sakin mimin izharı (izhar-ı şefevî)** olur.

- Sakin mimde idgam yapılmaz.
- Gunne yapılmaz. İzharda olduğu gibi harf, cezimli ve tutulmadan okunur.

لَكُمْ دِينُكُمْ örneğinde olduğu gibi sakin mim'de idgam ve gunne yapılmaz, cezimli olarak ve tutulmadan okunur.

3. Sakin mim (مْ) den sonra be (ب) harfi gelirse **dudak ihfası (ihfa-i şefevî)** olur.

• İhfa-i şefevide sakin mim gunneli okunur.
• Gunneli okuyuş esnasında dudaklar fazla bastırılmaz ve bir buçuk elif miktarı tutularak gerçekleştirilir.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

Bu örnekte; birinci kelimenin sonunda sakin mim (مْ) vardır. İkinci kelimenin başında be (ب) harfi gelmiştir. Sakin mim dudakları fazla bastırmadan bir buçuk elif miktarı tutularak yani gunneli olarak okunur.

AÇIKLAYALIM - YORUMLAYALIM

وَهُمْ فِيهَا   اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ   عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ

Yukarıda geçen sakin mimle ilgili tecvidleri, örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

3. Ra'nın Hükümleri

Kur'an-ı Kerim tilavetinde ra (ر) harfi harekesine veya kendinden önceki ya da sonraki harflerin durumuna göre kalın ya da ince okunabilir. Ra harfinin okunuşuyla ilgili bu hükümler üç bölümde ele alınabilir:

A. Ra Harfinin Kalın Okunduğu Durumlar

1. اَلَمْ تَرَ   يَمُرُّ örneklerindeki gibi ra harfinin harekesi üstün veya ötre ise kalın okunur.
2. وَانْحَرْ   فَانْصُرْنَا örneklerindeki gibi ra harfi sakin olursa kendinden önceki harfin harekesine bakılır; üstün veya ötre ise ra kalın okunur.
3. شَكُورْ   وَالْعَصْرْ örneklerindeki gibi hem ra harfi hem de ra harfinden önceki harf sakin olursa daha önceki harfin harekesine bakılır; üstün veya ötre ise ra kalın okunur.
4. فِرْقَةٍ   مِرْصَادٍ örneklerindeki gibi ra harfi sakin olup kendinden önceki harf esreli olursa ve ra'dan sonra isti'lâ harfleri (خ ص ض غ ط ق ظ - خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ) denilen kalın harflerden birisi gelirse ra kalın okunur.
5. اِرْجِعِى لِمَنِ ارْتَضٰى örneklerindeki gibi ra harfi sakin olur ve kendinden önce de esreli vasıl hemzesi gelirse ra kalın okunur. Bir önceki kelimeyle birleştirilmiş olsa da kalın okunur.

B. Ra Harfinin İnce Okunduğu Durumlar

1. رِجَالٌ رِحْلَةَ örneklerindeki gibi ra harfinin harekesi esre ise ince okunur.

2. وَاسْتَغْفِرْهُ فَذَكِّرْ örneklerindeki gibi ra harfi sakin olursa kendinden önceki harfin harekesine bakılır, esre ise ra ince okunur.

3. حِجْرْ خَبِيرْ örneklerindeki gibi hem ra harfi hem de ra harfinden önceki harf sakin olursa daha önceki harfin harekesine bakılır, esre ise ra ince okunur.

4. خَيْرْ سَيْرْ örneklerindeki gibi ra harfi sakin, kendinden önce lîn harflerinden ya (ى) olursa ra ince okunur. Başka bir ifadeyle lîn harfi olan ya'dan sonra gelen ra harfi üzerinde durulursa ra ince okunur.

C. Ra Harfinin Hem Kalın Hem İnce Okunduğu Durumlar

1. İsti'lâ harflerinden olan ق harfinin harekesi esre olduğu için كُلُّ فِرْقٍ kelimesinde,

2. عَيْنَ الْقِطْرْ ve مِنْ مِصْرْ örneklerinde olduğu gibi, öncesinde esre bulunan sakin ta (ـِطْ) veya sakin sad'dan (ـِصْ) sonra gelen ra harfinde durulduğunda,

3. فَاسْرِ اِذَا يَسْرِ اَنْ اَسْرِ kelimelerinde durulduğunda kalın veya ince okunabilir.

AÇIKLAYALIM - YORUMLAYALIM

اَمِ ارْتَابُوا لِلذِّكْرْ وَأْمُرْ لَبِالْمِرْصَادِ رِيحٌ

Yukarıda geçen örneklerde ra harflerinin okunuş kurallarını açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

4. Vakıf, İbtida, Vasıl ve İşaretleri

Kur'an-ı Kerim anlam açısından kendi içinde bütünlüğü olan ayetlerden oluşur. Bundan dolayı Kur'an okurken durmak veya durduktan sonra tekrar devam etmek istendiğinde lafızların uyumuna ve ayetlerdeki anlam bütünlüğünü korumamıza yardımcı olan işaretler bulunmaktadır. Bunlar, vakıf, ibtida ve vasıl kavramları ile ifade edilir.

Vakıf

Vakıf sözlükte "durmak" anlamına gelir. Terim olarak ise Kur'an okurken nefes alıp yeniden başlamak üzere durmak anlamına gelir. Vakıf yaparken kelime sonunda durmaya, kelimeyi bölmemeye dikkat edilir. Vakıf yapıldığında ses tamamen kesilir, nefes alınır ve uygun yerden başlanarak okumaya devam edilir.

Vakıfla ilgili temel kurallardan bazıları şunlardır:

- وَالْعَصْرِ اَلْعَالَمِينَ örneklerinde olduğu gibi sonunda tek hareke bulunan kelimelerde cezim yapılarak durulur.
- مَسَدٍ اَحَدٌ örneklerinde olduğu gibi iki ötre ve iki esreli kelimelerde cezim yapılarak durulur.
- مَاءً اَبَدًا örneklerinde olduğu gibi iki üstünlü kelimelerde, harekeden biri atılarak med harfi olan elif (ا) üzerinde üstün hareke ile durulur. Hemze bir elif miktarı uzatılır.
- نَاصِبَةٌ عَشَرَةٌ جَنَّةٌ örneklerinde olduğu gibi sonunda yuvarlak te (ة) bulunan kelimelerde, yuvarlak te sükûnlu/cezimli he (هْ) harfine çevirilerek durulur.
- إِنْ تُبْدُوا يَأْتِي فَانْصُرْنَا örneklerinde olduğu gibi sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz, med harfi üzerinde durulur.
- مُسْتَقَرٌّ örneğinde olduğu gibi sonu şeddeli olan kelimelerde cezim yapılarak durulur. Fakat şeddeyi belirtmek için harf sükûnlu olarak biraz tutulur.

NOT EDELİM

Kelimenin sonunda ötreden sonra vav veya esreden sonra ya olursa med harfi üzerinde uzatılarak durulur. Örnek: اِلَّا هُوَ مَا هِيَ kelimeleri dururken مَا هِي ve اِلَّاهُو şeklinde okunur.

AÇIKLAYALIM - YORUMLAYALIM

وَاِيَّاىَ   مِنَ السَّمَٓاءِ   رَبَّهُ   خَفِيًّ

Yukarıdaki kelimelerde bulunan vakıfların nasıl olacağını örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvidli olarak okuyunuz.

Vakıf (Durak) İşaretleri

Kur'an-ı Kerim okurken nerede vakfedileceğini/durulacağını bilmemizi kolaylaştırmak için Kur'an kıraatında vakfedilecek/durulacak yerleri gösteren bazı işaretler vardır. Ayet sonlarında ve kelimelerin üzerinde bulunan bu küçük işaretlere **vakıf işaretleri** denir.

Vakıf işaretleri konusunda ilk defa Muhammed b. Tayfur es-Secâvendî (560 H/1165M) tarafından bir çalışma yapılmış ve م ط ص ز ج harfleriyle Kur'an'daki vakıf/durak yerleri işaretlenmiştir. Daha sonra bazı harflerin ilavesiyle son şeklini alan vakıf işaretleri Müslümanlar arasında yayılmış ve kabul görmüştür. Günümüzde, Müslümanların elindeki Mushaflarda bulunan vakıf işaretlerine Muhammed b. Tayfur es-Secâvendî'nin ismine atfen "**secâvendle**r" denilmektedir. Şimdi her birinin bir anlamı olan bu vakıf işaretlerini kısaca tanıyalım:[1]

1. Lâzım Vakıf (م): Bu işaret görüldüğünde durmak gerekir. Durulmadığında anlam bozulabilir.

2. Mutlak Vakıf (ط): Durulmasında bir sakınca yoktur, durma ihtiyacı varsa durulabilir. Anlam yönünden birbirinden bağımsız olan yerlerde bulunur.

3. Caiz Vakıf (ج): Bu işaret görüldüğünde durulabilir veya geçilebilir. Ancak durmak daha uygundur.

4. Mücevvez Vakıf (ز): Bu işaret görüldüğünde durulabilir veya geçilebilir. Ancak geçmek daha uygundur. Durulduğu zaman geriden almaya gerek yoktur.

5. Murahhas Vakıf (ص): Bu işaret görüldüğünde nefes yetmezse durulabilir. Ancak geçmek daha uygundur. Durulduğu zaman geriden almaya gerek yoktur.

6. Lâ Vakfı (لا): Bu işaret anlam yönünden birbirine bağlı olan yerlerde bulunur. Bulunduğu yerde durmak uygun değildir. Durulduğunda geriden başlanarak devam edilir. Ancak la (لا) işareti ayet sonunda ise geriden alıp devam etmeye gerek yoktur.[2]

7. Kıf (قف): Bu işaret görüldüğünde durulabilir veya geçilebilir. Ancak durmak daha uygundur.

8. Sılî (صلى): Bu işaret görüldüğünde durulabilir veya geçilebilir. Ancak geçmek daha uygundur.

1 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 258.

2 Fâtiha suresinin صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ifadesini müstakil ayet kabul edenler vardır. Bu sebeple, عَلَيْهِمْ lafzında durulduğunda geriden başlamaya gerek yoktur.

9. Ayn (ع): Bu işaret ayet sonlarında bulunur. Bir konunun bittiğini ve yeni bir konunun başladığını ifade eder. Namazda okurken ayn işaretinin olduğu yerde rükûya gitmek daha uygundur. Aşır olarak tercih edilen bölümlerde ayn duraklarını dikkate almak konu bütünlüğü açısından uygun olur.

10. Kef (كَ): Bu işaret kendisinden önceki durak işaretiyle aynı hükmü taşır. Önceki durak işaretinin hükmüne göre durulur veya geçilir.

11. Muâneka Vakfı (∴) (∴): Birbirine yakın yerlerde iki ayrı yere konulan üçer noktadan ibarettir. Bu işaretlerin bulunduğu yerlerden yalnız birinde durulabilir, diğerinde geçilmelidir.

BULALIM

ج ز ص ط م قف ع

Kitabınızın "Yüzünden Okunacak Sureler" bölümünden yukarıdaki vakıf işaretlerini bulunuz ve bu duraklarda nasıl okunacağını açıklayınız.

İbtida

İbtida sözlükte "başlamak, işe girişmek" anlamlarına gelir. Terim olarak ise Kur'an okumaya başlamaya veya vakıf yaptıktan sonra devam etmeye **ibtida** denir. Kur'an tilavetinde ibtida harekeye ve anlama uygun yerden yapılır.

Bir şiir veya düz yazıyı noktalama işaretlerine dikkat ederek okumak gibi, vakıf ve ibtida kurallarına uymak da Kur'an'ı güzel okumayı sağlar. Ayetleri anlamayı ve manası üzerinde düşünmeyi kolaylaştırır.

Peygamberimiz, Kur'an tilavetinde vakıf ve ibtidaya dikkat eder, ayet sonlarında dura dura okurdu.[3] Dolayısıyla vakıf ve ibtida kurallarına uyarak Kur'an okumak, Peygamberimizin (s.a.v) ve sahabenin okuyuş tarzına uygundur.

Vakıf ve ibtidada temel ölçü, ayetin lafız ve mana bakımından tamamlanmasıdır. Ayet sonlarına ve vakıf işaretlerine (secavendlere) dikkat edilerek Kur'an okunduğunda vakıf ve ibtida kurallarına uyulmuş olur. Herhangi bir sebeple vakıf işareti olmayan yerlerde durulduğunda okumaya devam etmek için geriden başlamak gerekir. Geriden başlarken anlam ve lafız bütünlüğünü bozmamaya dikkat edilmelidir.

Vasıl

Vasıl, "birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak" anlamlarına gelir. Kur'an okurken bir kelimeyi kendisinden sonra gelen kelimeye, sesi ve nefesi kesmeden birleştirmeye **vasıl** denir. Vasıl yapılması Kur'an tilâvetini kolaylaştırır, ayetlerin akıcı bir şekilde okunmasını sağlar. Kur'an-ı Kerim'i tecvid kurallarına göre okuyan kimse, aynı zamanda vasılla ilgili kurallara da uymuş olur.

3 Buharî, Fedailü'l-Kur'an, 29; Ebu Davud, Vitr, 20.

UYGULAYALIM

Aşağıdaki ayetleri vakıf, ibtida ve vasıl kurallarına uygun olarak okuyalım.

يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِۙ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَۙ ﴿٣﴾

(Yasin suresi, 1-3. ayetler.)

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَراًۚۛ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُٓوءٍۚۛ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُٓ اَمَداً بَعِيداًۜ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُۜ وَاللّٰهُ رَؤُ۫فٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

(Al-i İmran suresi, 30. ayet.)

5. Secde Ayetleri ve İşareti

Kur'an-ı Kerim'de on dört yerde secde ayeti vardır. Bu ayetlerin geçtiği sayfalarda secde işareti bulunur. Yandaki görselde de görüleceği gibi bu işarette Arapça (السجدة) kelimesi yazılıdır. Secde ayetleri Mekke'de inen surelerin içerisinde yer alır. Secde ayetlerinde, Allah'ın (c.c.) insanlara verdiği nimetlerin bolluğu ve Allah'a (c.c.) ortak koşanların bu nimetlere şükrün gereği olan secde etmekten kaçınmaları anlatılır. Müşriklerin Allah'a (c.c.) secde etmekten kaçınmalarına karşılık, Müslümanlar, Allah'a (c.c.) imanlarının gereği olarak secde etmeye davet edilirler. Bu nedenle bu ayetleri okuduğumuzda yahut dinlediğimizde secde ederiz.

Tilavet secdesi şöyle yapılır: Tilavet secdesi tek secdeden meydana gelir. Secde ayetini okuyan veya duyan kişi ayağa kalkar ve kıyamdayken ellerini kulaklarına kaldırmadan doğrudan tekbir alarak secdeye varır ve üç defa سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى *"Subhane rabbiye'l-a'la"* der ve tekrar tekbir alarak ayağa kalkar. Ayağa kalktıktan sonra şu dua okunur;

سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

"semi'nâ ve ata'nâ ğufrâneke rabbenâ ve ileykel mesîr."

Tilavet secdesi tek başına yapıldığı gibi cemaatle de yapılabilir.

Kur'an-ı Kerim'de secde ayetlerinin bulunduğu sureler ve ayet numaraları şöyledir:

A`raf Suresi, 206. ayet	Rad Suresi, 15. ayet	Nahl Suresi, 49. ayet
Meryem Suresi, 58. ayet	Hacc Suresi, 18. ayet	Furkan Suresi, 60. ayet
Secde Suresi, 15. ayet	Sâd Suresi, 24. ayet	Fussilet Suresi, 37. ayet
İsrâ Suresi, 107. ayet	Neml Suresi, 25. ayet	Necm Suresi, 62. ayet
İnşikak Suresi, 21. ayet	Alâk Suresi, 19. ayet	

III. EZBERLENECEK DUALAR, SURELER VE ANLAMLARI

1. Asr Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Mushaftaki sıralamada 103. iniş sırasına göre 13. sure olan Asr suresi Mekke döneminde inmiştir. Sure adını, 1. ayette geçen ve “zaman, çağ, ikindi vakti” gibi anlamlara gelen “asr” kelimesinden almıştır. Sahabeden iki kişinin karşılaştıkları zaman biri diğerine Asr suresini okumadan ve ardından selam vermeden ayrılmadıkları rivayet edilir.[4]

KÜRSÜDE OKUYALIM

Öğretmen kürsüsüne oturunuz ve Asr suresini arkadaşlarınızın huzurunda tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

Asr Suresinin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla,

1-2. Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir.

3. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).

Her hali ile Kur’an-ı Kerim’i bizlere açıklayan Hz.Peygamber’in (s.a.v.) hayatında da, ziyanda olmayan yani kurtuluşa eren bir kimsenin yaşam özelliklerini görmekteyiz. Zira o daima insanlara Hakk’ı tebliğ ederek iman etmeleri için uğraşmıştır. İnsanları daima iyi, güzel, hayırlı işler yapmaya, zorluklara karşı sabır göstermeye davet etmiştir.

İLKELER ÇIKARALIM

Asr suresinin anlamı üzerinde düşünerek zamanın değeri ile ilgili ilkeler çıkarınız.

1. Zaman, insanın en büyük sermayesidir.
2. ....
3. ....
4. ....

4 bk. DİB, Kur’an Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr.

2. Kadir Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Mushaftaki sıralamada 97. iniş sırasına göre ise 25. sure olan "Kadir Suresi" Mekke döneminde inmiştir. Surede Kadir Gecesi'nden bahsedildiği için bu adı almıştır. Kadir kelimesi “güç, hüküm, değer, şeref” gibi anlamlara gelir. Özellikle Kur’an-ı Kerim’in bu gecede indirilmesinin geceyi şereflendirdiğini ve kadrini yücelttiğini ifade etmek için bu isim verilmiştir.[5]

HATALARIMIZI DÜZELTELİM

Kadir suresini öğretmeninizden birkaç kere dinleyiniz. Kendi okuyuşunuzdan farklı olan yerlerin altını çiziniz ve öğretmeniniz gibi okuyunuz.

Kadir Suresinin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla,

1. Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesinde indirdik.
2. Kadir Gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin!
3. Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.
4. O gece melekler ve ruh (Cebrail), Rablerinin izniyle her bir iş için inerler.
5. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.

İRTİBAT KURALIM

Kadir suresinin 3. ayetini, Bakara suresinin 185. ayetiyle ilişkilendirerek yorumlayınız.

5 bk. DİB, Kur’an Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr.

3. Ayetül Kürsi ve Anlamını Öğreniyorum

Mushafta 2., nüzul sıralamasında 87. sure olan Bakara suresinin 255. ayetidir. Hz. Peygamber (s.a.v) *“Kur’an-ı Kerim’in en faziletli ayeti Bakara suresindeki Ayetül Kürsi’dir. Bu ayet, bir evde okunduğu zaman şeytan oradan uzaklaşır.”*[6] buyurulmaktadır.

Ayetül Kürsi’nin Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla,

- Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, Kayyûmdur. O'nu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku.
- Göklerdeki her şey, yerdeki her şey onundur. İzni olmaksızın onun katında şefaatte bulunacak kimdir?
- O, kulların önlerindekileri ve arkalarındakileri (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar O'nun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar.
- O’nun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır. Onları korumak kendisine zor gelmez.
- O, yücedir, büyüktür.

İçinde Allah’ın kürsüsü zikredildiği için “Ayetül Kürsi” adıyla anılan bu ayet, kelime-i şehadet ve İhlas sureleri nasıl İslam inancının özünü içeriyorsa onlardan daha geniş ve detaylı olarak bu özelliği taşımaktadır. İnsanı imana götüren deliller barındırmaktadır. Peygamberleri desteklemek için Allah’ın onlara lutfettiği mucizelere yönelik açıklamalar görülmektedir.[7]

6 Tirmizî, Fedâ-ilü’l-Kur’an, 2.

7 bk. DİB, Kur’an Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr.

ASR SURESİ İÇİN ETKİNLİK (5N-1K)

Aşağıdaki soruları cevaplayınız?

Asr suresinde NE'ye yemin edilmiştir?
Asr suresi NEREDE inmiş bir suredir?
Asr suresinde bahsedildiğine göre insan NE ZAMAN ziyanda olmaz?
NASIL davranırsak sâlih amel işlemiş oluruz?
NEDEN hakkı ve sabrı tavsiye etmeliyiz?
Asr suresine göre KİM'ler ziyan içindedir?

KADİR SURESİ İÇİN ETKİNLİK (5N-1K)

Aşağıdaki soruları cevaplayınız?

Kadir Gecesi'nde NE olmuştur?
Kadir suresinin Kur'an-ı Kerim'deki yeri NEREDEDİR?
Kadir Gecesi NE ZAMAN'dır?
Kadir Gecesi NASIL bir gecedir?
Kadir Gecesi NEDEN bin aydan daha hayırlıdır?
Kur'an-ı Kerim'i Kadir Gecesi'nde KİM getirdi?

AYETÜL KÜRSİ İÇİN ETKİNLİK (5N-1K)

Aşağıdaki 5N-1K sorularını Ayetül Kürsi mealine göre diğer surelerdeki 5N-1K sorularını örnek alarak siz yazınız ve arkadaşlarınızla birlikte sorularınızı cevaplayınız

(N) ....?
(N) ....?
(N) ....?
(N) ....?
(N) ....?
(K) ....?

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Sakin mim ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

a) Sakin mimden sonra ye (ى) gelirse ihfa-ı şefevî olur.

b) Sakin mimden sonra mim (م) gelirse idgam-ı misleyn me'al-gunne olur.

c) Sakin mimden sonra mim (م) ve be (ب)'nin dışındaki harfler gelirse ihva-ı şefevî olur.

d) Sakin mimden sonra nun (ن) gelirse idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur.

2. Vakıf ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

a) Sonunda tek hareke bulunan kelimelerde cezim yapılarak durulur.
b) İki ötre ve iki esreli kelimelerde cezim yapılarak durulur.
c) İki üstünlü kelimelerde, cezim yapılarak durulur.
d) Sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz, med harfi üzerinde durulur.

3. Ra hafinin okunuşu ile ilgili verilen kurallardan hangisi doğrudur?

a) Ra harfi sakin olup kendinden önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.
b) Ra harfi sakin ondan önceki de sakin olursa bir öncekine bakılması gerekmez. Her şartta kalın okunur.
c) Lîn harfi olan ya'dan sonra gelen ra harfinde vakıf yapılırsa ra kalın okunur.
d) Ra harfi sakin olup kendinden önce esreli bir vasıl hemzesi gelirse ra kalın okunur.

4. Asr suresinde aşağıdakilerden hangisinin bahsi geçmemiştir?

a) İnsanın gerçekten ziyanda olduğu

b) İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanların ziyanda olmadığı

c) Namaz kılan, zekat verenlerin ziyanda olmadığı

d) Birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenlerin ziyanda olmadığı

5. Kadir suresinde, aşağıdakilerden hangilerine değinilmemiştir?

a) Hz. Peygamber Kadir gecesinde doğmuştur.

b) Kur'an- ı Kerim Kadir gecesinde indirilmiştir.

c) Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır.

d) O gece melekler ve ruh (Cebrail), Rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar.

B. Aşağıdaki bilgilerin yanındaki kutucuğa doğru ise (D) işaretini yanlış ise (Y)işaretini koyunuz.

1 (....) Vakıf işaretlerini ilk belirleyen Muhammed bin Tayfur es-Secâvendî'dir.

2 (....) Kur'an-ı Kerim'de 24 secde ayeti vardır.

3 (....) Secde ayeti okunduğu veya duyulduğu zaman sehiv secdesi yapılır.

C. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Vakıf, ibtida ve vasılın önemi nedir?

2. Rahman suresini okurken bir vakıf işareti ile karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız ne olduğunu ve hükmünü söyleyiniz.

3. Ayetül Kürsi'den hangi ilkeler çıkarılabilir?

4. Tilavet secdesi nasıl yapılır?

5. Ra'nın hem kalın hem ince okunduğu yerler var mıdır? Örnek veriniz.

D. Aşağıdaki durak işaretlerini isimleriyle eşleştiriniz.

Lâzım Vakıf	∴
Mutlak Vakıf	ز
Caiz Vakıf	ع
Mücevvez Vakıf	ج
Ayn	م
Muâneka Vakfı	ط
Murahhas Vakıf	ك
Lâ Vakfı	قف
Kıf	ص
Sılî	لا
Kef	صلى

SÖZLÜK

A-C

abide: Anıt. Önemli şahıslar veya hadiselerin hatırasını devam ettirmek düşüncesiyle yapılan mimari eserler, heykeller.
aciz: Gücü bir işe yetmez olan, güçsüz.
ahiret: Dünya hayatını takip eden hayatın adı. Dünya hayatındaki amellerin -söz, davranış ve eylemlerin- sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zaman.
ahsenü'l kasas: Kıssaların en güzeli.
amade: Hazır.
caiz: Din, yasa, töre vb. bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapılıp işlenmesine izin verilen. İslam'da, yapılması veya yapılmaması konusunda emir bulunmayıp kişinin isteğine bırakılan, işlenmesinden dolayı bir mükâfat veya işlenmemesinden dolayı da bir cezayı gerektirmeyen davranışlar, mubah.

D-F

dirayet: Anlama, idrak, kavrayış.
emanet: Her hususta güvenilir, kimse anlamına gelen peygamber sıfatlarından biri.
fasık: Çok yalan söyleyen, başkalarını aldatan. Allah'ın emirlerine aykırı davranan, kötü huylu, kötülük yapmayı alışkanlık hâline getiren kimse, günahkâr.
ferda-yı mahşer: Mahşerden sonra.
fesat: Karışıklık, bozgunculuk, bir şeyin normal hâlinden ve hedefinden çıkıp yararsız duruma gelmesi. İnsanlar arasında fitne çıkarıp onların durumunu ve hayat tarzlarını doğruluktan saptırıp, din ve dünyaya ait çıkarlarını zedeleme. Hak ve adaletin ortadan kalkmasının bir sonucu olarak insan hayatında kaçınılmaz biçimde ortaya çıkan kargaşa.
fetanet: Kuvvetli bir hafıza, güçlü bir mantık ve ikna kabiliyetine sahip olma özelliğini ifa eden bir peygamber sıfatı:
fitne: Bozgunculuk, karışıklık, kargaşa, geçimsizlik, genel güvenliği bozma, bela, felaket, musibet.

G

gam: Tasa, kaygı, üzüntü.
gayb: Gözle görülmeyen, akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
gıpta: İmrenme, özenme, beğenme, hoşlanma. Kişinin başkasının sahip olduğu nimetin yok olmasını istemeksizin aynısının kendi elinde de olmasını istemesi.
gıybet: Dedikodu, çekiştirme, yerme, kötü sözlerle anma. Kendimiz hakkında söylendiğinde hoşlanmayacağımız bir şeyi başka birinin arkasından söyleme, onu küçültücü sözlerle anma.

H

hayâ: Utanma, sıkılma duygusu, edep, ar. Kişinin, Allah'a (c.c.) olan içten sevgi ve saygısından dolayı kötü, çirkin, ahlak dışı ve günah olan davranışlardan rahatsız olup onlardan kaçınması.
haset: Kıskançlık, çekememezlik. Başkasının elinde bulunan maddi ve manevi imkânların kendisine verilmesi ve kıskanılan kişinin bu imkânları kaybetmesi için kalpte bulunan temenni ve istek.
hidayet: Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma, irşat etme. Allah'ın, insanlara kendi yolunda gidebilecek akıl, düşünme, öğrenme, hatırlama gibi yetenekler vermesi ve insanların da bunları kullanarak doğru yolu bulması. Günahlarla iç içe bir hayat yaşayan kimsenin dindar hâle gelmesi; günahlarını terk ederek İslam dinine uygun ahlak, ibadet ve davranışlar kazanması.
hikmet: Bilgelik, felsefe. Allah'ı (c.c.) gereği gibi bilme bilgisi. İnsanın varlıkların hakikatini, gerçek yüzünü, gücü oranında bilip ona göre hareket etmesi.
hüsran: Zarar etme. İmanın yokluğuna ve salih amellerin imanın üzerine bina edilmemesine bağlı olarak dünya ve ahiret mutluluğunu kaybetme.

İ

ibda: Yaratma, yoktan var etme.
ibret: 1. Yanlış davranışların yol açtığı kötü sonuçlardan ders alma. 2. Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.
iffet: Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma, ölçülü olma, erdemli olma.

iflah: Kötü, güç bir durumdan kurtulma, iyi bir duruma gelme.

iftira: Bir kimseye asılsız olarak haksız bir şekilde suç, günah yahut kusur sayılan bir söz, nitelik veya davranış isnat etme.

ihlâs: Samimiyet, içtenlik, kalbî ve karşılıksız sevgi, samimi bağlılık. Tutum ve davranışlarda sadece Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu gözetme, insanın bütün davranışlarında, sözlerinde, inançlarında ve ibadetlerinde yalnızca Allah'ın (c.c.) rızasını gözetmesi.

itaat: Uyma, dinlenme, söz dinleme, alınan emre göre hareket etme, saygı gösterme. Allah'ın (c.c.) ve elçisinin ortaya koyduğu emir ve yasaklara uyma.

K

Kâdir: "Güç, kuvvet ve iktidar sahibi olarak, istediği her şeyi bir ilim, hikmet ve ölçü dâhilinde dilediği gibi yaratması, her şeye gücünün yetmesi." anlamında Allah'ın (c.c.) esma-i hüsnasından biri.

kafile: Birlikte yolculuk eden topluluk.

kâfir: Allah'ın (c.c.) varlığını ve birliğini inkâr eden; yaratmada, emretmede, isimlerinde ve sıfatlarında Allah'ı (c.c.) tek ve eşsiz kabul etmeyen; yaratıcı olarak Allah'ı (c.c.) kabul etse bile onun göndermiş olduğu elçilerin hepsine ayrı ayrı inanmayan, elçilerin getirmiş olduğu kitapları toptan reddeden veya Allah'ın (c.c.) vahiyle bildirdiği hükümlerin bir tanesini bile inkâr eden.

kahır: Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.

kavim: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu.

kerem: Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet, iyilik, cömertlik, eli açıklık, lütuf.

kervan: Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı. Toplu olarak birbiri ardınca gelen şeyler.

kılavuz: Yol gösteren, tarihî ve turistik yerleri gezerken bilgi aktaran kimse, rehber. Herhangi bir alanda ve konuda bilgi veren, yol yöntem gösteren kitap. Ruhsal ve zihinsel bakımdan yol gösteren, ışık tutan kimse.

kıraat: Okuma, telaffuz etme, tilavet. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) okuma biçimini örnek alarak Kur'an-ı Kerim'i harflerin çıkış yerlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okuma.

L

lafız: Söz, kelime. Sözle anlatılmak, bildirilmek istenen anlam.

lütuf: Bağış, iyilik etme, yardımda bulunma, nazik ve merhametli davranma. Kulu, Allah'ın (c.c.) af ve rahmetine yaklaştıran, günahlara düşmekten uzaklaştıran her türlü ilahî yardım.

M

mahşer: Kıyamet günü ikinci kez sûra üflendikten sonra bütün insanların diriltilerek mezarlarından kalkıp dünyada iken yaptıkları her şeyin hesabını vermek üzere toplanacakları yer.

maksud: Kasdolunan, istenilen şey, istek, maksad, niyet, murat, varılmak istenen yer.

mazlumiyet: Zulüm görme.

meşru: Yapılmasına dinen izin verilmiş, dine uygun olan şey.

murat: İstek, dilek. Amaç, erek, gaye.

mutlak: Kendi başına var olan, hiçbir şeye bağlı olmayan, bağımsız. Kesinlikle.

mücevvez: Câiz görülüp izin verilmiş.

mükafat: Ödül, sevindirici davranış.

münezzeh: Temiz, uzak.

müntesip: Bir yere, birine bağlanmış olan, ilgisi bulunan, ilgili.

müstesna: Bir bütünün veya kuralın dışında olan. Benzerlerinden üstün olan, benzerleri az bulunan.

N

nafile: Fazlalık, fazladan yapılan iş. Farz ve vacip dışında sevap kazanmak amacıyla yapılan ve Hz. Peygamber'in (s.a.v.) de yapmış olduğu ibadetler ve davranışlar.

nail: Erişmiş, ele geçirmiş, başarmış, kazanmış, ulaşmış.

nezdinde: Yanında, huzurunda, gözetiminde.

nimet: İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. Hayırlı mal, servet, varlık, yiyecek, içecek gibi şeyler. Allah tarafından insanlara iman başta olmak üzere her çeşit iyiliğin verilmesi ve her çeşit zararın uzaklaştırılması.

R

riayet etmek: Uymak, boyun eğmek.

risalet: Reygamberlik, nebilik, elçilik, Allah'ın (c.c.) vahiy yoluyla öğrettiği bilgileri ve O'nun emirlerini insanlara ulaştıran ilahi elçilik görevi.

rota: Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, izleyeceği yol. Görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol.

S-Ş

sabır: Hoşa gitmeyen olaylar, insanı zorlayan durumlar karşısında ruhsal dengeyi bozmamak için, dünya ve ahiret yararını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvveti. Allah'a (c.c.) sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç gösterme.

sahabe: Hz. Peygamber (s.a.v) zamanında yaşamış, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i (s.a.v.) çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimseler.

salih: İyi, hayırlı, faydalı, güzel. Dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, sorumluluk bilinci taşıyan, inancı ile amelleri arasında uygunluk bulunan samimi mümin.

secâvend: Kur'an-ı Kerim okurken nerelerde durulup durulmayacağını veya durak yerlerini gösteren işaretler, harfler. Kur'an-ı Kerim'i doğru ve anlamına uygun biçimde okumak için konulan işaretler.

sima: Yüz, kimse, insan, tip.

suhuf: Dört büyük kitaptan ayrı olarak Yüce Allah'ın Cebrail aracılığı ile bazı peygamberlerine gönderdiği dinî emirler ve bu emirleri içeren sayfalar.

sulh: İki kişi veya iki grup arasındaki anlaşmazlığın, davanın veya savaşın sona ermesi için yapılan anlaşma, barış.

sıdk: Doğru, dürüst ve sözlerini yerine getiren insan anlamındaki peygamber sıfatı, peygamberlerin söz ve fiillerinin aynı olması.

sur: Kıyametin kopmasını ve kıyamet koptuktan sonra yeniden dirilmeyi duyurmak için İsrafil adlı melek tarafından üflenilecek olan bir alet.

şefaat: Birinden başkası adına ricada bulunma, aracı olma, kusurlarının bağışlanmasını dileme.

T-V

takdir: Beğenme, beğenip belirtme, değer verme, bir şeyin değerini, önemini, gerekliliğini anlama.

takva: Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde tüm tutum ve davranışlarda Allah'a (c.c.) kulluk bilinciyle hareket etmek.

tasdik: Doğrulama, gerçekliğini kabul etme, inanma, iman etme, gönülden bağlanma.

tebliğ: Allah'tan aldıkları mesajları insanlara ulaştırma anlamındaki peygamber sıfatlarındandır. Açıklamak, anlatmak, iletmek demektir.

telkin: Birisine bir şeyi anlatıp zihnine sokma, kabul ettirme, emir ve talimat verme.

teveccüh: Bir yana doğru yönelme, yüzünü çevirme. Güler yüz gösterme, yakınlık duyma, hoşlanma, sevme.

tevhid: "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed O'nun resulüdür." anlamına gelen "La ilahe illallah, Muhammedün resulullah." cümlesine kalp ile inanıp dil ile söyleme. Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.

timsal: Bir şeyi başka bir şeye benzetmek. Sembol, örnek, simge.

vahiy: Allah'ın (c.c.) çeşitli yollarla peygamberlerine bildirdiği ilahî mesajlar.

vasıf: Nitelik.

Y-Z

yezdan: İslam sonrası dönemde tek ilahı ifade eden Farsça kelime.

zulüm: Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, eziyet, cefa. Allah'a (c.c.) ortak koşma, sapıklık, dalalet, Allah'ın (c.c.) birliğini inkâr etme, büyük günahlardan birini işleme, günahına tövbe etmeme, Allah'ın (c.c.) vahiyle koyduğu ilke ve sınırları tanımamadır.

KAYNAKÇA

Ahmed b. Hanbel, **Müsned,** Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Altıkulaç, Tayyar, **Tecvîdu'l-Kur'an**, DİB, Ankara, 1981.

Altuntaş, Halil; Şahin, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim Meali**, DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Ağırakça, Ahmed, *"Arz-ı Mev'ud"*, **Şamil İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, 2000.

Ateş, Süleyman, **Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali,** Yeni Ufuklar Neşriyat, Ankara, 1980.

Ay, M. Emin, "Sana Yöneldim", *Beyaz Dilekçe Albümü*, 2014.

Bilmen, Ömer Nasuhi, **Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali**, İpek Yayınları, İstanbul, 2001.

Buhârî, **el-Camiu's-Sahih**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Cerrahoğlu, İsmail, **Tefsir Usûlü,** TDV Yayınları, Ankara, 1991.

Çakan, İ. Lütfi; Solmaz, Mehmet, **Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi,** Ensar Yayınları, İstanbul, 2006.

Çakan, İ. Lütfi; Küçük, Raşit; Kandemir, M.Yaşar, **Riyazüs-Salihin Tercüme,** Erkam Yayınları, İstanbul,2007.

Çelik, Ömer, **Hakk'ın Daveti-Kur'an-ı Kerim Meali ve Tefsiri,** Erkam Yayınları, İstanbul 2013.

Çetin, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Emin Yayınları, Bursa, 2007.

Çollak, Fatih, **Asım Kıraatı**, Emek Matbaası, İstanbul, 1989.

Diyanet İşleri Başkanlığı, **Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA),** Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1998.

Ebu Davud, **Sünen,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Ersoy, Mehmet Akif, **Safahat,** İnkılap ve Aka Yayınları, İstanbul, 1963.

İbn Mâce, **Sünen-i İbn-i Mâce,** İstanbul, 1992.

Karaçam, İsmail, **Kur'an-ı Kerim'in Okunma Kaideleri ve Faziletleri**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1984.

Karakılıç, Celaleddin, **Tecvid İlmi Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1977.

Karaman, Fikret; Karagöz, İsmail; Paçacı, İbrahim; Canbulat, Mehmet; Gelişgen, Ahmet; Ural, İbrahim, **Dinî Kavramlar Sözlüğü,** DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Karaman, Hayrettin; Çağrıcı, Mustafa; Dönmez, İbrahim Kafi; Gümüş, Sadrettin, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir,** DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Karaman, Hayrettin; Özek, Ali; Dönmez, İbrahim Kafi; Çağrıcı, Mustafa Gümüş, Sadrettin; Turgut; Ali, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2004.

Keskioğlu, Osman; Berki, A.Himmet, **Hatemül- Enbiya Hazreti Muhammed ve Hayatı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,** 2014.

Köksal, M. Asım, **Peygamberler Tarihi**, TDV Yayınları, 2011.

Mevdudi, Ebu'l-A'la, **Tefhimü'l-Kur'an, (çev. Komisyon),** İnsan Yayınları, İstanbul, 1991.

Müslim, **el-Câmi'u's-Sahîh,** Çağrı Yayınları, İstanbul-Tunus, 1992.

Nedvî, Ebu'l-Hasen Ali, **Kasasu'n-Nebiyyîn li'l-Etfâl,** el-Mektebetü'l-Hanîfiyyetü, İstanbul, 2004.

Salman, Faruk; Yılmaz, Nazif; Morgül, Nihat, **Tecvîdli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı**, TDV Yayınları, Ankara, 2005.

Sarı, Mehmet Ali, **Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları**, Numune Matbaacılık, İstanbul, 1993.

Serinsu, Ahmet Nedim (ed); Sürmeli, Mehmet; Alkan, Arif; Akyürek, Ömer; Deliser, Bilal; Baştürk, Ayhan, ÇINAR, Ali; Mavili, Yusuf, **Dini Terimler Sözlüğü**, MEB Yayınları, Ankara, 2009.

Ünlü, Demirhan; Aydoğan, İlyas, **Tecvid Bilgisi ve Kur'an-ı Kerim'in Kıraatı**, MEB Yayınları, Ankara, 1985.

Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, **Hak Dinî Kur'ân Dili**, Eser Kitabevi, İstanbul, 1997.

Yıldız, Abdullah, **Yusuf'un Üç Gömleği**, Pınar Yayınları, İstanbul, 2005.

İNTERNET KAYNAKLARI

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı, **Dini Kavramlar Sözlüğü,** Erişim Adresi: https://kurul.diyanet.gov.tr.

Türk Dil Kurumu, **Büyük Türkçe Sözlük**, Erişim Adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts

Diyanet İşleri Başkanlığı, **Kur'an Tefsiri**, Erişim Adresi: https://mushaf.diyanet.gov.tr/

GÖRSEL KAYNAKÇA

sf. 8: Diyanet İşleri Başkanlığı arşivi

sf. 9: https://www.forumlordum.net/attachments/6852d1411939893/la-ilahe-illallah-resmi2. jpg (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 10: http://www.geziseli.com/urfa-balikli-gol-hikayesi/ (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 12: Diyanet İşleri Başkanlığı arşivi

sf. 14: http://www.hattataydinkose.com/tr/hat-sanati-ornekleri-galeri/ (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 18: http://everonlyall.blogspot.com.tr/2014/01/orbit-son.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 19: http://a-awsat-alekhbaria.com/show-4353.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 20: http://www.rag7d.com/vb/showthread.php?p=110818 (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 23: http://fototiryaki.com/displayimage.php?album=29&pid=12161#top_display_media (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 24: http://www.ikrailimmeclisi.com/zeyneb-el-gazali.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 25: http://serinletici.com/2016/03/03/nasa-turkiye-son-900-yilin-en-kotu-kurakligini-yasiyor/ (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 27: Diyanet İşleri Başkanlığı arşivi

sf. 31: https://www.shutterstock.com/pic-109018265.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 39: https://www.shutterstock.com/pic-37772353.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 41: Yayınevi arşivi

sf. 43: http://www.fibhaber.com/gundem/1-eylul-dunya-baris-gunu-kutlu-olsun-h56302.html (Erişim tarihi: 11.07.2017)

sf. 47: Yayınevi arşivi

sf. 61,69: http://www.hattataydinkose.com/tr/hat-sanati-ornekleri-galeri/ (Erişim tarihi: 11.07.2017)

Bu kitaptaki Kur'an-ı Kerim metinlerinde Dr. Muhammed ABAY tarafından Hâfız Osman hattına uygun olarak geliştirilen mushaf hattı kullanılmıştır.

CEVAP ANAHTARI	
1. ÜNİTE	
A Bölümü	B Bölümü
1 D 2 D 3 B	1 D 2 Y 3 D
2. ÜNİTE	
A Bölümü	B Bölümü
1 A 2 C 3 B 4 C 5 A	1 D 2 Y 3 D